

PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO

PROJEKT MIEJSCOWEGO PLANU ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO (PSZOK)

GMINA OPATÓW
obręb Opatów

opracowanie: mgr inż. arch. Małgorzata Krupa

OŚWIADCZENIE

Na podstawie art. 74 a ust. 1 i 2 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnieniu informacji i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz ocenach oddziaływania na środowisko, oświadczam, że prognozę oddziaływania na środowisko sporządziła osoba uprawniona zgodnie z art. 74 a ust. 1 i 2 ww. ustawy.

Jestem świadoma odpowiedzialności karnej za złożenia fałszywego oświadczenia.

Opatów, maj 2026 r.

Spis treści

1. Podstawa opracowania prognozy oddziaływania na środowisko	4
1.1. przedmiot i podstawy prawne sporządzenia prognozy	4
1.2. cele opracowania prognozy oddziaływania na środowisko	5
1.3. informacje o metodach zastosowanych przy sporządzaniu prognozy	6
2. Charakterystyka obszarów objętych projektem miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego	7
2.1 położenie i istniejące użytkowanie terenu gminy	7
2.2 uzbrojenie terenu gminy	8
2.3 położenie i istniejące użytkowanie oraz uzbrojenie obszarów objętych projektem planu miejscowego	11
3. Opis projektu miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego	11
3.1 główne cele sporządzenia projektu planu miejscowego	11
3.2 porównanie ustaleń projektu planu z ustaleniami planu miejscowego z 2007 r.	12
3.3 opis ustaleń projektu planu miejscowego	12
3.4 powiązania projektu planu miejscowego z innymi dokumentami	14
4. Określenie, analiza i ocena istniejącego stanu środowiska:	15
4.1 różnorodność biologiczna, zasoby naturalne	15
4.2 obszary i obiekty o wartościach przyrodniczych	26
4.3 zabytki	30
4.4 określenie, analiza i ocena istniejącego stanu środowiska obszarów objętych projektem planu	32
5. Charakterystyka istniejących negatywnych oddziaływań na środowisko	33
6. Określenie, analiza i ocena istniejących problemów ochrony środowiska istotnych z punktu widzenia realizacji projektowanego planu miejscowego, w tym obszarów chronionych na podstawie ustawy o ochronie przyrody	34
7. Określenie, analiza i ocena przewidywanych znaczących oddziaływań na środowisko a także na cele i przedmiot ochrony obszaru Natura 2000 oraz integralność tego obszaru	37
8. Określenie, analiza i ocena stanu środowiska na obszarach objętych przewidywanym znaczącym oddziaływaniem wynikającym z realizacji projektowanego planu miejscowego,	41
9. Określenie, analiza i ocena potencjalnych zmian stanu środowiska w przypadku braku realizacji projektowanego planu miejscowego	42
10. Przedstawienie rozwiązań mających na celu zapobieganie, ograniczanie lub kompensację przyrodniczą negatywnych oddziaływań na środowisko mogących być rezultatem realizacji projektowanego planu, w tym na cele i przedmiot ochrony obszaru Natura 2000 oraz integralność tego obszaru	47
11. Przedstawienie – z uwzględnieniem celów i geograficznego zasięgu projektowanego planu miejscowego oraz celów i przedmiotu ochrony obszaru Natura 2000 oraz integralność tego obszaru – wyjaśnienia braku rozwiązań alternatywnych	47
12. Propozycja dotyczące przewidywanych metod analizy skutków realizacji postanowień projektowanego planu oraz częstotliwości jej przeprowadzenia	48
13. Informacje o możliwym transgranicznym oddziaływaniu na środowisko	48
14. Określenie, analiza i ocena celów ochrony środowiska ustanowionych na szczeblu międzynarodowym, wspólnotowym i krajowym, istotnych z punktu widzenia projektowanego	48
15. Streszczenie w języku niespecjalistycznym	49
16. Wykaz wykorzystanych materiałów	51

1. PODSTAWA OPRAWOWANIA PROGNOZY ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO

1.1 PRZEDMIOT I PODSTAWY PRAWNE SPORZĄDZENIA PROGNOZY

Przedmiotem prognozy jest projekt planu, który obejmuje obszar znajdujący się w granicach administracyjnych gminy Opatów. Projekt miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego obejmuje obszar położony w obrębie Opatów.

Niniejsze opracowanie zostało podjęte na podstawie uchwały Nr 96/XX/2025 z dnia 29 września 2025 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego w miejscowości Opatów, obręb Opatów.

Przedmiotem miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego jest wyznaczenie terenów dla Punku Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych.

Przepisy ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym oraz Rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 26 sierpnia 2003 r. w sprawie zakresu projektu miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dopuszczają sporządzenie zmian w obowiązujących planach poprzez podejmowanie uchwał zmieniających jedynie poszczególne ustalenia lub poprzez sporządzanie nowych planów (w takich przypadkach, po wejściu w życie nowego planu, w jego granicach tracą moc przepisy planu dotychczasowego). Warunkiem sporządzenia nowego planu (stanowiącego swego rodzaju "nakładkę" na plan obowiązujący) jest zachowanie spójności jego ustaleń.

Postawą prawną sporządzenia prognozy oddziaływania na środowisko dla sporządzanego projektu zmiany planu jest art. 51 ust.1 ustawy o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko, a wymagany zakres prognozy jest określony w art. 51 ust. 2 powołanej ustawy. W sporządzanej prognozie uwzględnia się informacje zawarte w prognozach oddziaływania na środowisko sporządzonych dla przyjętych dokumentów powiązanych z opracowywanym projektem planu. Prognoza obejmuje obszar całej gminy.

Projekt miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego wymaga zgodnie z przepisami ustawy o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko przeprowadzenia postępowania w sprawie strategicznej oceny oddziaływania na środowisko. Sporządzenie prognozy oddziaływania na środowisko przez organ gminy opracowujący projekt planu miejscowego jest jednym z elementów tej oceny; do innych wymaganych procedur należy:

- uzyskanie uzgodnienia stopnia szczegółowości informacji zawartych w prognozie,
- uzyskanie opinii organów ochrony środowiska i inspekcji sanitarnej o sporządzonym dokumencie i prognozie,
- zapewnienie udziału społeczeństwa w postępowaniu (podanie do publicznej wiadomości: o przystąpieniu do sporządzania planu, o wyłożeniu do publicznego wglądu projektu planu miejscowego wraz z załącznikami i stanowiskami innych organów, o sposobie i miejscu składania uwag i wniosków do sporządzonego projektu planu miejscowego).

W ramach uzyskanych uzgodnień zakresu i stopnia szczegółowości informacji wymaganych w prognozie oddziaływania na środowisko uzyskano stanowiska:

- 1) Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Kłobucku,
- 2) Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Katowicach,
- 3) **Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w Katowicach.**

Po zawiadomieniu o przystąpieniu do opracowania planu miejscowego, wpłynęły ponadto wnioski odnoszące się do szeroko rozumianych zagadnień ochrony środowiska.

Prognozę oddziaływania na środowisko wykonano w oparciu o następujące ustawy wraz z aktami wykonawczymi:

- 1) ustawa z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym
- 2) rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 26 sierpnia 2003 r. w sprawie wymaganego zakresu projektu miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego
- 3) rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 28 kwietnia 2004 r. w sprawie zakresu projektu studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy
- 4) ustawa z dnia 24 kwietnia 2015 r. o zmianie niektórych ustaw w związku ze

- wzmocnieniem narzędzi ochrony krajobrazu
- 5) ustawa z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji
  - 6) ustawa z dnia 29 sierpnia 2003 r. o urzędowych nazwach miejscowości i obiektów fizjograficznych
  - 7) ustawa z dnia 20 maja 2016 r. o inwestycjach w zakresie elektrowni wiatrowych
  - 8) ustawa z dnia 20 lutego 2015 r. o odnawialnych źródłach energii
  - 9) ustawa z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami
  - 10) ustawa z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami
  - 11) ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. Prawo geologiczne i górnicze
  - 12) ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody
  - 13) ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska
  - 14) ustawa z dnia 18 lipca 2001 r. Prawo wodne ustawa z dnia 3 lutego 1995r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych
  - 15) ustawa z dnia 28 września 1991 r. o lasach
  - 16) ustawa z dnia 14 kwietnia 2016 r. o wstrzymaniu sprzedaży nieruchomości Zasobu Własności Rolnej Skarbu Państwa oraz o zmianie niektórych ustaw
  - 17) rozporządzenie Ministra Rozwoju Regionalnego i Budownictwa z dnia 29 marca 2001r. w sprawie ewidencji gruntów i budynków
  - 18) ustawa z dnia 7 lipca 1994 r. Prawo budowlane
  - 19) rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej z dnia 7 października 1997 r. w.s. warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budowle rolnicze i ich usytuowanie
  - 20) rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 9 listopada 2010 r. w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko
  - 21) ustawa z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko,
  - 22) ustawa z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach,
  - 23) ustawa z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach,
  - 24) ustawa z dnia 7 czerwca 2001 r. o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków.

1.2 CELE OPRACOWANIA PROGNOZY ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO

Celem prognozy jest określenie, analiza i ocena istniejącego stanu środowiska oraz przewidywanych, znaczących oddziaływań na środowisko, wynikających z realizacji projektowanego planu miejscowego, w tym szczególnie w granicach obszarów chronionych na podstawie ustawy o ochronie przyrody. Analizowane są też potencjalne zmiany stanu środowiska w przypadku braku zmiany ustaleń obowiązującego planu.

Jednocześnie, w prognozie wskazuje się rozwiązania mające na celu zapobieganie, ograniczanie lub kompensację przyrodniczą negatywnych oddziaływań na środowisko mogących być rezultatem realizacji projektowanej zmiany obowiązującego planu. Analizowane są również rozwiązania alternatywne do rozwiązań przyjętych w projektowanym dokumencie – w prognozie ocenia się uzasadnienie dokonanego wyboru lub wyjaśnia się brak możliwości rozwiązań alternatywnych do przyjętych w projekcie planu.

Prognoza winna również wskazywać na ewentualną potrzebę korygowania zapisów ustaleń projektowanego planu w przypadku konfliktów z wymaganiami ochrony środowiska.

Niniejsza prognoza oddziaływania na środowisko dotyczy projektu miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Opatów. Została sporządzona z uwzględnieniem materiałów archiwalnych i studialnych dotyczących środowiska oraz obowiązujących aktów prawnych w zakresie środowiska i planowania przestrzennego.

Szczegółowy zakres merytoryczny prognozy określa art. 51 ust. 1 ustawy z 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie na środowisko oraz ocenach oddziaływania na środowisko.

Celem prognozy jest rozpoznanie aktualnego stanu środowiska, występujących uwarunkowań istotnych z punktu widzenia wprowadzanych zmian, określanie wpływu ustaleń zawartych w projekcie na stan środowiska przyrodniczego w szczególności jego główne komponenty i ich wzajemne powiązania, a ponadto zaproponowanie rozwiązań mających na celu zapobieganie, ograniczanie lub kompensację przyrodniczą negatywnych oddziaływań na środowisko, mogących być efektem realizacji projektowanego dokumentu.

Celem opracowania prognozy oddziaływania na środowisko jest również identyfikacja i przewidywanie oddziaływania wynikającego z realizacji działań ujętych w planie, na zdrowie ludzi oraz na środowisko biogeofizyczne, w tym zinterpretowanie i obiektywne przekazanie informacji o zagrożeniach oraz pozytywnych i negatywnych skutkach dla środowiska. Prognoza zawiera analizę stanu środowiska w zakresie odpowiadającym ocenianemu tematowi oraz przewidywania jego potencjalnych zmian, spowodowanych oddziaływaniem wprowadzonych doń nowych czynników. W trakcie prognozowania zostały uwzględnione, w miarę możliwości, wszystkie poziomy powiązań, między przyczynami i skutkami. Oprócz zależności przyczynowo-skutkowych uwzględniono powiązania łącznie z wtórnymi przyczynami i skutkami, a także propozycje działań zaradczych oraz rekomendacje. Zadaniem prognozy jest ocena całościowa i obiektywna nowych inwestycji. Zmian w planie dokonano zgodnie ze studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy. Plan został uzupełniony o nowo wyznaczone tereny inwestycyjne wynikające z napływających wniosków osób prywatnych oraz zaobserwowanego zapotrzebowania na tereny o danej funkcji.

1.3 INFORMACJE O METODACH ZASTOSOWANYCH PRZY SPORZĄDZANIU PROGNOZY

Niniejsze opracowanie wykonano na podstawie szczegółowej analizy dostępnych materiałów kartograficznych, studialnych, planistycznych i wizji terenowych. Wykorzystano również istniejące i wykonane na potrzeby obowiązującego studium uwarunkowań opracowanie ekofizjograficzne oraz prognozy oddziaływania na środowisko. Wykorzystano również inne dostępne opracowania z zakresu ochrony środowiska obejmujące tereny położone w granicach gminy.

W związku z trudnościami jednoznacznego zwymiarowania i określenia w czasie oddziaływania na środowisko wynikającego z realizacji inwestycji przedsięwzięć dopuszczonych projektowanym planem, przy sporządzaniu prognozy posługiwano się przede wszystkim oceną jakościową przewidywanych skutków oraz dokonano porównania obecnego funkcjonowania obszaru objętego opracowaniem z jego przewidywanym funkcjonowaniem po zrealizowaniu tych inwestycji/ przedsięwzięć zgodnie z ustaleniami zawartymi w sporządzonym projekcie.

W prowadzonych analizach brano pod uwagę nie tylko skutki jakie może wywołać zmiana zagospodarowania samego obszaru objętego planem, lecz przede wszystkim brano pod uwagę skumulowane oddziaływanie - wraz z oddziaływaniami mogącymi powstać na terenach przyległych.

Szczególną uwagę zwrócono na przeznaczenie w obowiązującym planie terenów, również pod kątem zaliczenia tych terenów do wymagających ochrony akustycznej. W sporządzonej prognozie w sposób szczegółowy przeanalizowano występowanie tych obszarów: powiązań przyrodniczych, obiektów i terenów objętych ochroną prawną (w tym chronionych ustawą o ochronie przyrody) a także ograniczeń w zagospodarowaniu (występujące uwarunkowania fizjograficzne, w tym istniejące stosunki wodne).

W sporządzonej prognozie oceniono projekt planu miejscowego pod kątem zapewnienia zrównoważonego rozwoju gminy: ochrony zasobów środowiskowych, spełnienia wymogów formalnych (prawnych), zapewnienia bezpieczeństwa i zdrowotności ludzi oraz stopnia zaspokojenia potrzeb społecznych i efektywności ekonomicznej prowadzonych inwestycji.

Przy opracowaniu prognozy wykorzystano metodę przeglądu dostępnych materiałów archiwalnych dotyczących obszaru gminy oraz analizy zgromadzonych dokumentów: programów, publikacji.

Podstawą do sporządzenia prognozy jest analiza występujących uwarunkowań, ocena ustaleń zawartych w projekcie planu pod kątem ich wpływu na środowisko przyrodnicze.

Przed przystąpieniem do prac nad opracowaniem prognozy przeprowadzono również wizję wybranych fragmentów terenu, która pozwoliła na rozpoznanie aktualnego sposobu użytkowania i zagospodarowania obszarów wskazywanych do zmiany ich przeznaczenia. Pozwoliła ona również na wizualną ocenę stanu użytkowania terenów proponowanych do realizacji nowych funkcji określonych w projekcie oraz ocenę stopnia przekształcenia tych terenów w wyniku prowadzonej dotychczas działalności gospodarczej.

Dla wyodrębnionych w projekcie terenów o różnym przeznaczeniu, określono skutki dla środowiska, jakie mogą wynikać z projektowanego przeznaczenia terenu – pozytywne

lub negatywne dla poszczególnych komponentów środowiska, oceniając, m.in., charakter zmian, okres trwania oddziaływań, trwałość przekształceń. Uwzględniono także w opracowaniu informacje zawarte w planie zagospodarowania województwa śląskiego, opracowaniu ekofizjograficznym oraz prognozach do projektów miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego. W treści prognozy wskazane zostały również możliwości, ograniczenia potencjalnego oddziaływania na środowisko ustaleń tych elementów zagospodarowania, które wywołały potrzebę zmiany dotychczas obowiązującego planu.

2. CHARAKTERYSTYKA OBSZARÓW OBJĘTYCH PROJEKTEM MIEJSCOWEGO PLANU ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

2.1 POŁOŻENIE I ISTNIEJĄCE UŻYTKOWANIE TERENU GMINY

Gmina Opatów znajduje się w północnej części województwa śląskiego, w centralnej części powiatu kłobuckiego. Geograficznie gmina Opatów – jest to podprowincja – Wyżyna Śląska, makroregion – Wyżyna Wolnicko - Wieluńska, a jej skraj północny mezoregion zwany Wyżyną Wieluńską (341.21. - wg Kondrackiego 1980 r.).

W skład gminy Opatów wchodzi 10 sołectw: Brzezinki, Iwanowice Duże, Iwanowice Małe, Iwanowice - Naboków, Opatów, Waleńczów, Wilkowiecko, Złochowice, Zwierzyniec Drugi i Zwierzyniec Pierwszy.

Gmina graniczy:

- od północy graniczy z gminą Lipie, Popów i Miedźno,
- od zachodu z gminą Krzepice,
- od wschodu z miastem i gminą Kłobuck,
- od południa z gminą Panki i Wręczyca Wielka.

Gmina Opatów posiada charakter typowo rolniczy, dominuje rolnictwo. Uzupełnieniem jest rekreacja i wypoczynek. Na terenie gminy występuje systematyczny rozwój sieci osadniczej, skutkującej wzrostem powierzchni zajmowanych pod zabudowę mieszkaniową, mieszkaniowo - usługową, mieszkaniowo - rekreacyjną, rzadziej związaną z prowadzeniem działalności gospodarczej. W niewielkim stopniu następuje również rozwój funkcji rekreacyjnej i rekreacji indywidualnej.

Miejscowościami o zauważalnym ruchu budowlanym są: Opatów, Waleńczów, Wilkowiecko i Złochowice. Działalność gospodarcza rozwija się głównie w kierunku drobnej wytwórczości rzemiosła i usług. Najczęściej rozwój terenów mieszkaniowych i usługowych oraz produkcyjno - usługowych odbywa się na użytkach rolnych, wzdłuż dróg.

Degradację walorów krajobrazowych powodowała niekontrolowana eksploatacja wapieni na potrzeby lokalne, której pozostałością jest 13 wyrobisk, w części zrehabilitowane, wykorzystywane dawniej jako „dzikie” składowiska odpadów. Rozpoznawalnym elementem krajobrazu gminy jest Góra Opatowska.

Na terenie gminy można wyróżnić wsie o różnym typie zabudowy:

- ulicowym: Opatów, Złochowice, Iwanowice Duże, Iwanowice Małe, Naboków, Zwierzyniec I, Zwierzyniec II,
- skupionym: Waleńczów,
- rozproszonym: Wilkowiecko.

W przypadku Waleńczowa oprócz skupionej zabudowy wokół centrum wsi znajduje się wiele przysiółków z rozrzuconą zabudową zagrodową. Są to pojedyncze domy odległe od siebie o 100 – 200 m lub z zabudową w formie niewielkich ulicówek o skupionej zabudowie.

Przez teren gminy Opatów przebiega droga krajowa nr 43 Częstochowa – Wieluń, która stanowi główną trasę komunikacyjną. Biegnie ona od DK 45 (Wieluń) przez Rudniki, Kłobuck

i kończy swój bieg w Częstochowie. Stanowi dojazd do węzła Częstochowa Jasna Góra umożliwiającego wjazd na autostradę A1 i zjazd z niej do Częstochowy oraz w kierunku Kłobucka, Krzepic i Wielunia. Droga krajowa nr 43 przechodzi przez województwa: łódzkie, opolskie i śląskie, a długość całej drogi wynosi 75 kilometrów, w tym na terenie gminy Opatów 7,635 km.

Sieć dróg uzupełnia 11 dróg powiatowych o łącznej długości 44,7 km i 71 dróg gminnych oraz drogi wewnętrzne nie zaliczone do żadnej kategorii dróg publicznych. Na terenie gminy nie występują drogi kategorii wojewódzkiej.

Powierzchnia gminy Opatów wynosi około 73,54 km², co stanowi 8,27% powierzchni całkowitej powiatu i 0,6 % powierzchni województwa.

Gmina Opatów położona jest na styku występowania utworów dwóch okresów geologicznych: jury środkowej oraz jury górnej. Utwory tych dwóch okresów zostały w wielu miejscach przykryte osadami młodszymi - czwartorzędowymi.

Najważniejsze elementy budowy morfologicznej występujące na omawianym terenie to:

- wzgórza kemowe,
- równina morenowa,
- doliny rzek,
- tarasy nadzalewowe,
- wzgórza ostańcowe.

Dotychczasowe zagospodarowanie terenu

Gmina Opatów charakteryzuje się krajobrazem typowo rolniczym - z dużymi obszarami pól i łąk oraz stosunkowo niewielką ilością lasów.

Podstawową funkcją użytkowania terenów, ze względu na powierzchnię terenów, jest rolnictwo. Ma ono jednak malejące znaczenie, przede wszystkim ze względu na istniejący na części gminy rozróg i klasę gruntów rolnych - niekorzystne dla kontynuowania produkcji rolnej (grunty rolne są odłogowane i ulegają szybkiej renaturalizacji).

Grunty leśne i zadrzewione zajmują niewielki obszar gminy.

Na terenie gminy występuje systematyczny rozwój sieci osadniczej, skutkującej wzrostem powierzchni zajmowanych pod zabudowę mieszkaniową, mieszkaniowo usługową, mieszkaniowo rekreacyjną, rzadziej związaną z prowadzeniem działalności gospodarczej. W niewielkim stopniu następuje również rozwój funkcji rekreacyjnej i rekreacji indywidualnej. Miejscowościami o zauważalnym ruchu budowlanym są: Opatów, Waleńców, Wilkowiecko i Złochowice.

Działalność gospodarcza rozwija się głównie w kierunku drobnej wytwórczości rzemiosła i usług. Najczęściej rozwój terenów mieszkaniowych i usługowych oraz produkcyjno usługowych odbywa się na użytkach rolnych, wzdłuż dróg.

Degradację walorów krajobrazowych powodowała niekontrolowana eksploatacja wapieni na potrzeby lokalne, której pozostałością jest 13 wyrobisk, w części zrehabilitowanych, wykorzystywane dawniej jako „dzikie” składowiska odpadów. Rozpoznawalnym elementem krajobrazu gminy jest Góra Opatowska.

2.2 UZBROJENIE TERENU GMINY

Zaopatrzenie w wodę

Budynki mieszkalne zaopatrzone w instalację wodociągową stanowią 98,46% wszystkich obiektów. Wszystkie miejscowości na terenie Gminy Opatów posiadają sieć wodociągową administrowaną przez Zakład Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej w Opatowie.

Ujęcia wód podziemnych

- ujęcie wód podziemnych wraz z proponowaną strefą ochrony – teren ochrony

bezpośredniej wg Dokumentacji hydrogeologicznej ustalającej zasoby eksploatacyjne ujęcia wód podziemnych ujmującego wodę z utworów środkowojurajskich – studni S -1 zlokalizowanej w miejscowości Zwierzyniec Pierwszy, w gminie Opatów, w województwie śląskim, zatwierdzonej decyzją Starosty Kłobuckiego z dnia 19 kwietnia 2023 r., znak: ROŚ.6531.03.2023.II (nr w Wojewódzkim Archiwum Geologicznym w Katowicach WAG – 4735);

- ujęcie wód podziemnych wraz z proponowaną strefą ochrony – teren ochrony bezpośredniej wg Dokumentacji hydrogeologicznej ujęcia wód podziemnych z utworów jury w Opatowie, zatwierdzonej decyzją Wojewody Częstochowskiego z dnia 23 października 1990 r., znak: OS.III.8530/9/90 (WAG - 639 cz);
- ujęcie wód podziemnych wraz z proponowaną strefą ochrony – teren ochrony bezpośredniej wg Dokumentacji hydrogeologicznej w kat. „B” ujęcia wód podziemnych z utworów jury górnej w miejscowości Wilkowiecko, gmina Opatów, województwo częstochowskie, zatwierdzonej decyzją Wojewody Częstochowskiego z dnia 17 czerwca 1985 r., znak: OS.III.8530/19/85 (WAG - 525 cz);
- ujęcie wód podziemnych wraz z proponowaną strefą ochrony – teren ochrony bezpośredniej i pośredniej wg Dokumentacji hydrogeologicznej w kat. „B” ujęcia wód podziemnych z utworów jurajskich dla Rolniczej Spółdzielni Produkcyjnej w Waleńczowie, gm. Opatów, zatwierdzonej decyzją Wojewody Częstochowskiego z dnia 14 kwietnia 1981 r., znak: GT.I.8530/6/G/81 (WAG - 418 cz);
- ujęcie wód podziemnych wraz z proponowaną strefą ochrony – teren ochrony bezpośredniej i pośredniej wg Dokumentacji hydrogeologicznej zasobów wód podziemnych z utworów jurajskich/malm/ w miejscowości Wilkowiecko, zatwierdzonej decyzją Wojewody Katowickiego nr 6/74 z dnia 27 lutego 1974 r., oraz Aneksu do dokumentacji hydrogeologicznej w kat. B ujęcia wody podziemnej z utworów jury górnej w Wilkowiecku, gm. Opatów, woj. częstochowskie, sporządzonego w grudniu 1992 r. (WAG – 026 cz, 26 II cz).

Odprowadzanie ścieków

Na terenie Gmina Opatów funkcjonuje zbiorcza sieć kanalizacji sanitarnej obsługująca główne miejscowości gminy oraz sukcesywnie rozbudowywana w kolejnych sołectwach.

Ścieki ze zbiorczej sieci kanalizacyjnej są dostarczane do jedynej, istniejącej na terenie gminy oczyszczalni ścieków, zlokalizowanej w Opatowie, przy ul. Tadeusza Kościuszki.

Pozostałe gospodarstwa gromadzą ścieki sanitarne w zbiornikach bezodpływowych, okresowo wywożonych do oczyszczalni ścieków.

Również niektóre gospodarstwa odprowadzają nieczystości w sposób niekontrolowany do ziemi i wód płynących.

Na terenie gminy występuje sieć **kanalizacji deszczowej**

Elektroenergetyka.

Głównym źródłem zasilania obszaru gminy w energię elektryczną jest napowietrzna linia elektroenergetyczna 30 kV relacji Kłobuck -Waleńczów. Zaopatruje ona stację transformatorowo rozdzielczą w Waleńczowie oraz istniejące stacje transformatorowe 15/0,4 kV i istniejące linie napowietrzne dla obsługi mieszkańców.

Potrzeby grzewcze są zasadniczo pokrywane z indywidualnych źródeł ciepła w poszczególnych obiektach.

Przez teren gminy przebiegają linie elektroenergetyczne wysokiego napięcia 400 kV relacji Dobrodzień - Trębaczew oraz napowietrzne linie 110 kV relacji Trębaczew -Waleńczów i Waleńczów – Panki.

Na terenie gminy Opatów podstawowym odbiorcą energii elektrycznej są gospodarstwa domowe wykorzystujące energię do celów bytowych i zasilania urządzeń do produkcji rolnej.

Na podstawie przekazywanych do WIOŚ sprawozdań z wykonywanych pomiarów pól elektromagnetycznych (przez podmioty zobowiązane do ich przekazywania do WIOŚ na podstawie art. 122a ustawy Prawo ochrony środowiska oraz zgłoszenia instalacji), prowadzony jest ich wykaz. Na podstawie weryfikacji przekazywanych wyników pomiarów z ww. źródeł, stwierdzono, że dotrzymane są dopuszczalne poziomy pól elektromagnetycznych w środowisku.

W ostatnich latach nie wykonywano pomiarów natężenia pola elektromagnetycznego w ramach państwowego monitoringu środowiska na terenie gminy Opatów. Jednakże z przekazanych raportów pomiarowych od zobowiązanych do wykonywania okresowych pomiarów operatorów instalacji emitujących promieniowanie elektromagnetyczne wynika, że w miejscach dostępnych dla ludności, znajdujących się w budynkach mieszkalnych jak również na terenach zewnętrznych, natężenie promieniowania elektromagnetycznego emitowanego przez te instalacje kształtowało się poniżej określonej prawem wartości dopuszczalnej.

Zaopatrzenie w gaz sieciowy

Gmina Opatów nie jest zgazyfikowana. Mieszkańcy korzystają z gazu bezprzewodowego, dostarczanego w butlach.

Gospodarka odpadami

Gospodarowanie odpadami jest prowadzone na nowych zasadach ustalonych w przepisach ustawy z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach i ustawy z dnia 13 września 1996 r. utrzymaniu czystości i porządku w gminach.

Zgodnie z planem gospodarki odpadami dla województwa śląskiego gmina wchodzi w skład regionu I, dla którego obsługi wyznaczono:

- instalację do mechaniczno-biologicznego przetwarzania zmieszanych odpadów komunalnych w Sobuczynie,
- sortownie odpadów komunalnych w : Sobuczynie oraz w Konopiskach i Zawierciu,
- składowisko odpadów Sobuczynie oraz składowiska w: Konopiskach, Zawierciu, Krzepicach, Lipiu Śląskim i Koszęcinie.

Paliwa płynne i stałe

W granicach gminy obecnie funkcjonuje kilka niewielkich stacji benzynowych i LPG.

Dystrybucją paliw stałych (węgiel, koks, miał) zajmują się prywatne i spółdzielcze podmioty gospodarcze zlokalizowane w poszczególnych miejscowościach gminy.

Telekomunikacja

Poziom telefonizacji jest wysoki. Gmina korzysta z centrali telefonicznych. Na terenie gminy istnieje kilka stacji telefonii komórkowej.

Sieć drogowa

Przez teren gminy Opatów przebiega droga krajowa nr 43 Częstochowa – Wieluń, która stanowi główną trasę komunikacyjną. Biegnie ona od DK 45 (Wieluń) przez Rudniki, Kłobuck i kończy swój bieg w Częstochowie. Stanowi dojazd do węzła Częstochowa Jasna Góra umożliwiającego wjazd na autostradę A1 i zjazd z niej do Częstochowy oraz w kierunku Kłobucka, Krzepic i Wielunia. Droga krajowa nr 43 przechodzi przez województwa: łódzkie, opolskie i śląskie, a długość całej drogi wynosi 75 kilometrów, w tym na terenie gminy Opatów 7,635 km.

Sieć dróg uzupełnia 11 dróg powiatowych o łącznej długości 44,7 km i 71 dróg gminnych oraz drogi wewnętrzne nie zaliczone do żadnej kategorii dróg publicznych. Na terenie gminy nie występują drogi kategorii wojewódzkiej.

Obszar gminy położony jest z dala od dużych aglomeracji miejskich, ale posiada z nimi dogodne połączenia komunikacyjne, co sprawia, że stanowi bazę wypadową dla mieszkańców Górnego Śląska i nie tylko.

Sieć kolejowa

Na terenie gminy Opatów nie występuje infrastruktura kolejowa ani czynne linie kolejowe wykorzystywane w ruchu pasażerskim i towarowym. Obsługa transportu kolejowego

mieszkańców odbywa się poprzez stacje zlokalizowane poza granicami gminy, głównie w Krzepicach i Kłobucku.

2.3 POŁOŻENIE I ISTNIEJĄCE UŻYTKOWANIE ORAZ UZBROJENIE OBZARÓW OBJĘTYCH PROJEKTEM PLANU MIEJSCOWEGO

Obszar objęty planem położony jest w miejscowości Opatów, w znacznej odległości od centrum miejscowości. Teren jest położony przy drodze gminnej 664 065 S, ul. Kościuszki w Opatowie.

3. OPIS PROJEKTU MIEJSCOWEGO PLANU ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

3.1 GŁÓWNE CELE SPORZĄDZENIA PROJEKTU PLANU MIEJSCOWEGO

Projekt miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego obejmuje obszar położony w obrębie Opatów.

Przedmiotem prognozy jest projekt miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego obejmującego obszar położony w obrębie Opatów.

Niniejsze opracowanie zostało podjęte na podstawie uchwały Nr 96/XX/2025 z dnia 29 września 2025 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego w miejscowości Opatów, obręb Opatów.

Przedmiotem miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego jest wyznaczenie terenów punktu selektywnej zbiórki odpadów komunalnych wraz z odpowiednią siecią obsługi komunikacyjnej, przy uwzględnieniu istniejących uwarunkowań.

Ustalenia sporządzanego projektu planu są korektą ustaleń obowiązującego planu zagospodarowania przestrzennego. Ustalenia dla poszczególnych terenów są zróżnicowane i dostosowane do specyfiki każdego z terenów – zarówno, co do określenia przeznaczenia podstawowego i uzupełniającego, stosowanych wskaźników i parametrów zabudowy i zagospodarowania terenu, narzuconych ograniczeń. Szczególne znaczenie dla prawidłowego zagospodarowania poszczególnych terenów ma zastosowanie zróżnicowanie wskaźników określających maksymalną powierzchnię zabudowy, maksymalną intensywność zabudowy i minimalną powierzchnię biologicznie czynną a także minimalną powierzchnię wydzielanych działek budowlanych; pozwala to na realizację zabudowy o większej intensywności na działkach zlokalizowanych w zwartej zabudowie i zachowanie dużego udziału powierzchni biologicznie czynnej. Jednocześnie w projekcie planu w sposób maksymalny zachowano spójność z zasadami zagospodarowania ustalonymi dla terenów przylegających w planie obowiązującym.

Przeprowadzone analizy wykazały, że plan miejscowy zgodny będzie ze Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Opatów. Sporządzony projekt stanowi uszczegółowienie rozwiązań zawartych w obowiązującym „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy. Ustalenia dla poszczególnych terenów są zróżnicowane i dostosowane do specyfiki każdego z terenów – zarówno, co do określenia przeznaczenia podstawowego i dopuszczalnego, stosowanych wskaźników i parametrów zabudowy i zagospodarowania terenu, narzuconych ograniczeń. Szczególne znaczenie dla prawidłowego zagospodarowania ma zróżnicowanie wskaźników określających maksymalną powierzchnię zabudowy, maksymalną intensywność zabudowy i minimalną powierzchnię biologicznie czynną a także minimalną powierzchnię wydzielanych działek budowlanych. Jednocześnie w projekcie planu w sposób maksymalny zachowano spójność z zasadami zagospodarowania ustalonymi dla terenów przylegających. W projekcie planu wprowadzono ustalenia ogólne dla wszystkich obszarów określające zasady:

- zasady ochrony i kształtowania ładu przestrzennego wraz z określeniem ogólnych zasad kształtowania zabudowy i krajobrazu,
- zasady ochrony środowiska, przyrody i krajobrazu wraz z określeniem szczególnych warunków zagospodarowania terenów oraz ograniczeń w ich użytkowaniu, w tym zakazu zabudowy,
- granice i sposoby zagospodarowania obiektów i obszarów podlegających ochronie na podstawie przepisów odrębnych,
- zasady modernizacji, rozbudowy i budowy systemów komunikacji wraz z ustaleniem minimalnej liczby miejsc do parkowania i sposobu ich realizacji,

- zasady modernizacji, rozbudowy i budowy systemów infrastruktury technicznej,
- zasady i warunki scalania i podziału nieruchomości objętych planem,
- stawki procentowe, na podstawie których ustala się opłatę, o której mowa w art. 36 ust. 4 ustawy;

W ustaleniach szczegółowych wprowadzono ustalenia określające:

- przeznaczenie terenów,
- szczególne warunki zagospodarowania terenów oraz ograniczenia w ich użytkowaniu, w tym zakaz zabudowy, wraz z określeniem linii zabudowy, urządzania i użytkowania terenów,
- wskaźniki zagospodarowania terenów i zasady kształtowania zabudowy określające:
  - maksymalną i minimalną intensywność zabudowy, jako wskaźnik powierzchni całkowitej zabudowy w odniesieniu do powierzchni działki budowlanej,
  - wielkość powierzchni zabudowy w stosunku do powierzchni działki budowlanej,
  - minimalny udział procentowy powierzchni biologicznie czynnej w odniesieniu do powierzchni działki budowlanej,
- maksymalną wysokość zabudowy i gabaryty obiektów,
- minimalną powierzchnię nowo wydzielonych działek budowlanych.

3.2 PORÓWNANIE USTALEŃ PROJEKTU PLANU Z USTALENIAMI OBOWIĄZUJĄCEGO PLANU MIEJSCOWEGO.

W obowiązującym planie miejscowym teren przeznaczony jest pod grunty rolne. Obecna zmiana wprowadza możliwość realizacji PSZOK.

3.3 OPIS USTALEŃ PROJEKTU PLANU MIEJSCOWEGO

Ustalenia sporządzonego projektu planu są korektą ustaleń obowiązującego planu zagospodarowania przestrzennego. Ustalenia dla poszczególnych terenów są zróżnicowane i dostosowane do specyfiki każdego z terenów – zarówno, co do określenia przeznaczenia podstawowego i dopuszczalnego, stosowanych wskaźników i parametrów zabudowy i zagospodarowania terenu, narzuconych ograniczeń. Szczególne znaczenie dla prawidłowego zagospodarowania poszczególnych terenów ma zastosowanie zróżnicowanie wskaźników określających maksymalną powierzchnię zabudowy, maksymalną intensywność zabudowy i minimalną powierzchnię biologicznie czynną.

Teren dedykowany jest prowadzeniu PSZOK.

Bilans terenów przeznaczonych pod zabudowę:

lp	Położenie i funkcje terenów	pow. terenu	uwagi
1	IOP – teren punktu selektywnej zbiórki odpadów komunalnych	4179,38 m ²	lokalizacja punktu selektywnej zbiórki odpadów komunalnych
	łącznie	4179,38 m²	

W ustaleniach projektu zmiany planu utrzymano ustalenia ogólne dla wszystkich obszarów określające zasady:

- 1) ochrony i kształtowania ładu przestrzennego wraz z określeniem zasad kształtowania zabudowy,
- 2) ochrony środowiska, przyrody i krajobrazu kulturowego,
- 4) modernizacji, rozbudowy i budowy systemów infrastruktury technicznej,
- 5) zasady i warunki scalania i podziału nieruchomości objętych planem.

W sporządzonym projekcie zmiany planu utrzymano zasady ochrony środowiska, przyrody i krajobrazu kulturowego, w tym:

- 1) ustalenia mające na celu ochronę przed możliwością zanieczyszczenia wód oraz gruntu:
  - a) nakaz utwardzenia lub uszczelnienia powierzchni zagrożonych zanieczyszczeniem, w tym zagrożonych zanieczyszczeniem substancjami

- sposób uniemożliwiający przedostawanie tych zanieczyszczeń do wód i do ziemi,
- b) nakaz ujęcia i oczyszczenia ścieków (w tym wód opadowych i roztopowych z powierzchni zagrożonych zanieczyszczeniem) do poziomów określonych w przepisach z zakresu Prawa wodnego, a w przypadku zastosowania indywidualnych systemów oczyszczania ścieków, zapewnienia tego samego, co system kanalizacji zbiorczej, poziomu ochrony środowiska,
  - c) wymóg postępowania z odchodami pochodzenia zwierzęcego zgodnie z zasadami ustalonymi w ustawie o nawozach i nawożeniu,
  - d) konieczność odpowiedniego stosowania obowiązującego Rozporządzenia Dyrektora Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Poznaniu z dnia 2 kwietnia 2014 r. w sprawie warunków korzystania z wód regionu wodnego Warty;
- 2) ustalenia mające na celu ograniczenie emisji zanieczyszczeń do atmosfery, w tym:
    - a) nakaz wykorzystania przy ogrzewaniu obiektów wysoko efektywnych źródeł energii cieplnej charakteryzujących się brakiem lub niskim poziomem emisji substancji do powietrza,
    - b) nakaz stosowania w prowadzonej działalności: gospodarczej, usługowej i rolniczej instalacji i technologii zapewniających ograniczenie wielkości substancji odprowadzanych do powietrza do poziomów dopuszczalnych przepisami z zakresu Prawa ochrony środowiska oraz eliminujących powstawanie uciążliwego oddziaływania odorami na tereny sąsiednie,
  - 3) przepisy regulujące postępowanie z odpadami,
  - 4) dopuszczalne poziomy hałasu w środowisku, dla poszczególnych terenów,
  - 5) zasady lokalizacji zainwestowania przy napowietrznych sieciach elektroenergetycznych,
  - 6) zasady, że oddziaływanie związane z prowadzoną działalnością: gospodarczą, usługową i rolniczą nie może powodować przekroczenia standardów jakości środowiska poza granicami terenu do którego ma prawo prowadzący działalność,
  - 7) możliwość lokalizacji nowej zabudowy na terenach przylegających do terenów przeznaczonych na cele mieszkaniowe lub zabudowanych budynkami mieszkalnymi od:
    - a) oddzielenia zabudowy budynków i urządzeń budowlanych służących produkcji rolniczej od zabudowy mieszkaniowej, w tym poprzez: realizację zieleni, realizację ogrodzeń o odpowiednich parametrach,
    - b) zapewnienia obsługi komunikacyjnej niekolidującej z zabudową mieszkaniową,
  - 8) ograniczenia jakie wiążą się z lokalizacją zabudowy w granicach obszarów podmokłych, w tym związane z możliwością wystąpienia złożonych lub skomplikowanych warunków gruntowych i możliwość zalania wodami projektowanej zabudowy, a także uwarunkowano możliwość lokalizacji zabudowy na takich obszarach od zachowania istniejących stosunków wodnych,
  - 9) zakaz lokalizacji:
    - a) inwestycji kwalifikowanych do przedsięwzięć mogących zawsze znacząco oddziaływać na środowisko,
    - b) zakładów o zwiększonym lub dużym ryzyku wystąpienia poważnych awarii przemysłowych,
    - c) obiektów związanych z przetwarzaniem odpadów,
    - d) urządzeń wytwarzających energię z odnawialnych źródeł energii o mocy przekraczającej 500 kW wymagających utworzenia stref ochronnych.

W projekcie planu utrzymano zasady postępowania ze ściekami komunalnymi (za wyjątkiem wód opadowych i roztopowych) - uwzględniając położenie na obszarach wyznaczonych przez gminę do skanalizowania. Na takich obszarach jako rozwiązanie tymczasowe, do czasu budowy systemu zbiorczej kanalizacji dopuszczono wyłącznie odprowadzenie ścieków do bezodpływowych zbiorników do okresowego gromadzenia nieczystości ciekłych.

W projekcie utrzymano regulacje mające na celu ochronę krajobrazu. Zapisy te znajdują się w części ogólnej, w ustaleniach określających zasady ochrony i kształtowania ładu przestrzennego wraz z określeniem zasad kształtowania zabudowy, w planie do którego wprowadza się przedmiotową uchwałą niewielkie korekty tekstowe. Regulują one sposób

kształtowania zabudowy w obrębie poszczególnych działek budowlanych, określają kolorystykę elewacji i pokrycia dachowego.

3.4 POWIĄZANIA PROJEKTU PLANU MIEJSCOWEGO Z INNYMI DOKUMENTAMI

Sporządzony projekt zmiany planu uwzględnia politykę i programy o znaczeniu lokalnym, gminnym (w tym uwzględnia strategię rozwoju gminy) oraz plany i koncepcje o znaczeniu ponadlokalnym (w tym uwzględnia plan zagospodarowania przestrzennego województwa). Projekt planu został sporządzony z uwzględnieniem dokumentów wyższego rzędu, w tym planów terenów chronionych na podstawie ustaw: o ochronie przyrody i Prawa wodnego.

Zmiana planu miejscowego jest zgodna jest z dokumentami nadrzędnymi. Koncepcja polityki przestrzennej zagospodarowania kraju 2030 – wizja Polski w 2030 r. - opiera się na pięciu pożądanym cechach przestrzeni: konkurencyjności i innowacyjności, spójności wewnętrznej, bogactwie i różnorodności biologicznej, bezpieczeństwie oraz ładzie przestrzennym. Obszar województwa śląskiego w Koncepcji przestrzennego zagospodarowania kraju scharakteryzowany jest głównie jako obszar unikatowy ze względu na występowanie ośrodków o podstawowym znaczeniu dla systemu osadniczego kraju, jakim są Katowice i aglomeracja Górnośląska. Gminy wiejskie województwa uczestniczą w procesach rozwojowych kraju. Gmina Opatów poprzez integrację funkcjonalną z ośrodkami o przemysłowej i gospodarczej specjalizacji, jak np. sąsiedztwo obszarów gminy Kłobuck - powiatowego miasta i z miastem Częstochowa.

Stan i jakość środowiska przyrodniczego w bardzo istotny sposób wpływa na stan i perspektywy rozwoju przestrzennego kraju i poszczególnych regionów województwa śląskiego. Planowanie przestrzenne, uwzględniając wzajemne relacje komponentów środowiska, oddziałuje na procesy zarządzania zasobami przyrody ożywionej i krajobrazu, czym przyczynia się do zmniejszenia izolacji siedlisk oraz stabilizacji ekosystemów ważnych dla zachowania istotnych w skali polskich obszarów przyrodniczo cennych. Przekształcanie obszarów wiejskich, związane z rozwojem społeczno – gospodarczym, powinno uwzględniać bezpośrednie otoczenie korytarzy ekologicznych i obszarów chronionych.

W Planie zagospodarowania przestrzennego województwa stworzono wizję przyszłości przestrzeni województwa, proponując rozwijanie dzielnic i lokalizacji, wspierając strategię „inwestowania w sukces”, promowanie działań w sektorach innowacyjnych, promowanie idei metropolii, wielofunkcyjności, spójności i synergii. Plan zakłada także podejście do zarządzania przestrzenią, które pozwoli na pozyskiwanie niezbędnych funduszy na realizację inwestycji pomocnych w dążeniu województwa śląskiego do osiągnięcia:

- trwałej i wysokiej konkurencyjności pozycji jako jednego z kilku centrów rozwoju cywilizacyjnego Polski XXI wieku, ważnego i atrakcyjnego regionu Środkowej Europy,
- wizerunku regionu o przestrzennych warunkach realizujących zasady zrównoważonego rozwoju, sprawiedliwości i efektywności oraz bezpieczeństwa,
- przestrzeni o wysokich walorach estetycznych architektury i krajobrazu oraz indywidualnym wyrazie, czerpiących z dziedzictwa przyrody i kultury.

Gmina Opatów zlokalizowana jest w zasięgu Aglomeracji Częstochowskiej, w strefie wzrastającej koncentracji potencjału gospodarczego i umacniania związków między ośrodkami.

Dokumentami powiązanymi z opracowanym projektem zmiany planu miejscowego oraz prognozą są w szczególności:

- opracowanie ekofizjograficzne dla gminy Opatów,
- miejscowe plan zagospodarowania przestrzennego gminy,
- Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Opatów, przyjętego uchwałą Nr 181/XL/2018 Rady Gminy Opatów z dnia 07 marca 2018 r.,
- Plan zagospodarowania przestrzennego Województwa Śląskiego 2020+.

4. OKREŚLENIE, ANALIZA I OCENA ISTNIEJĄCEGO STANU ŚRODOWISKA

4.1 RÓŻNORODNOŚĆ BIOLOGICZNA, ZASOBY NATURALNE

Położenie geograficzne, rzeźba terenu

Gmina Opatów położona jest na styku występowania utworów dwóch okresów geologicznych: jury środkowej oraz jury górnej. Tworzy tych dwóch okresów zostały w wielu miejscach

przykryte osadami młodszymi - czwartorzędowymi.

Najważniejsze elementy budowy morfologicznej występujące na omawianym terenie to:

- wzgórze kemowe,
- równina morenowa,
- doliny rzek,
- tarasy nadzalewowe,
- wzgórze ostańcowe.

Warunki fizjograficzne stwarzające utrudnienia w zagospodarowaniu terenu

Jary i osuwiska

Wzdłuż dolin rzecznych występują jary, brak jest osuwisk. Jary są wykluczone z zainwestowania, ze względu na niekorzystne warunki posadowienia. Konieczność ochrony tych terenów jest uzasadniona również ich wysokimi walorami krajobrazowymi terenów.

Tereny zalewowe

Na terenie gminy Opatów występują lokalne obszary zagrożone podtopieniami i zalewaniem, związane głównie z dolinami cieków wodnych oraz terenami o utrudnionym odpływie wód opadowych.

Niezależnie od powyższego na terenie gminy występują obszary zagrożone wystąpieniem powodzi lub podtopień nazwane terenami zalewowymi. W związku z powyższym, na przedmiotowym obszarze obowiązują zakazy zgodnie z ustawą Prawo wodne. W szczególnych przypadkach, jeżeli nie utrudni to ochrony przed powodzią dyrektor RZGW może, w drodze decyzji, na obszarach szczególnego zagrożenia powodzią zwolnić od zakazów określonych w art. 88 1. ust. 1 ustawy Prawo wodne. Dyrektor RZGW może również, w drodze decyzji, zwolnić od zakazów określonych w art. 40 ust. 1 pkt 3 ustawy Prawo wodne, określając warunki niezbędne dla ochrony jakości wód, jeżeli nie spowoduje to zagrożenia dla jakości wód w przypadku wystąpienia powodzi.

Tereny podmokłe

Obszary gminy w swej przeważającej części są zaliczane do gleb okresowo lub stale za suchych, jedynie niewielkie powierzchniowo tereny zaliczane są do podmokłych, nieodpowiednich dla realizacji zabudowy, ze względu na niekorzystne warunki posadowienia i wysoki poziom wód gruntowych. Są to zazwyczaj obszary łąk i pastwisk, położonych wzdłuż istniejących rowów melioracyjnych.

Tereny zmeliorowane

Na obszarze gminy występują tereny zmeliorowane. Lokalizacja zabudowy w granicach tych terenów jest niekorzystna ze względu na wysoki poziom wód gruntowych. Realizacja zabudowy na tych terenach wymaga każdorazowo opracowania projektu przebudowy istniejącego drenażu w uzgodnieniu z właściwymi terenowo jednostkami odpowiedzialnymi za funkcjonowanie melioracji.

Budowa geologiczna utworów powierzchniowych

Pod względem geologicznym gmina Opatów leży w północnej części Monokliny Śląsko – Krakowskiej, zbudowanej z utworów mezozoicznych, niezgodnie zalegających na starszym, sfałdowanym podłożu paleozoicznym.

Utwory mezozoiczne rozpoznane wierceniami reprezentowane są przez osady:

Jury środkowej

W najniższej części profilu występuje jako kompleks utworów piaszczysto- piaskowcowych piętra aalen i bajos dolny tzw. piaskowców kościeliskich. Utwory te zalegają na rzędnej od 150,0 m npm w części pld. zach. gminy do 0,0 m npm w części ptn. wsch. gminy co stanowi odpowiednio głębokość 113,0 - 226,0 m ppt. Miąższość piaskowców kościeliskich wynosi od 37,0 m na pld. zach. do 49,0 m w części ptn. wsch. gminy. Wychodnie warstw kościeliskich pojawiają się w kierunku pld. zach. w odległości około 25 km w okolicach miejscowości Panki.

Nad serią piaskowców kościeliskich zalega kompleks skał ilastych piętra bajos górny- kujaw zwanych łąkami rudonośnymi ze względu na występowanie w ich obrębie syderytów ilastych, będących przedmiotem eksploatacji od początku wieku do początku lat 70-tych. Iły

rudonośne tego piętra tworzą dwa poziomy (spągowy i środkowy), który rozdzielony jest warstwami międzypoziomowymi złożonymi z piaskowców drobnoziarnistych, piasków ilastych i ilów piaszczystych. Miąższość tej serii dochodzi do 110,0 m, a warstw międzypoziomowych około 15 m.

W wyższej części profilu występują utwory piętra baton wykształcone podobnie jak osady kujawu w facji ilastej, a ich miąższość dochodzi maksymalnie do 140 m zwiększając się w kierunku płn. wsch. W serii tej występują pokłady syderytów ilastych i sferosyderytów tzw. poziom stropowy. Wychodnie utworów batonu stwierdzono w płd. zach. części gminy. Profil stratygraficzny jury środkowej zamykają utwory keloweju wykształcone jako wapienie piaszczyste, piaskowce żelaziste, dolomity lub piaskowce wapniste o niewielkiej miąższości około 6,0 m stanowiąc fację przejściową z facji ilastej w fację węglanową jury górnej. Wychodnie utworów keloweju koncentrują się w centralnej i północnej części gminy.

Jury górnej

Wykształcona jest w postaci kompleksu wapieni organogenicznych piętra malm i oksford, głównie wapieni płytowych, skalistych „ marglistych i kredowatych.

Zasięg występowania tych wapieni na terenie gminy jest ograniczony i wyznaczony przez granicę proggu strukturalnego - kuestę, która w morfologii terenu zaznacza się jako szereg ostańcowych, łagodnych wzniesień (G. Złochowska, G. Szorki) nie przekraczających 2655,0 m npm. Wzgórza te rozciągają się generalnie w płn. wsch. części obszaru gminy w linii Iwanowice Duże - Witocin - Opatów - Waleńczów. W okolicach Kurzelowa przebiega uskoki i na wschodnim skrzydle wapienie zostały zastąpione przez osady starszych pięter jury.

Miąższość tych wapieni zawiera się w granicach od około 6,0 m w pobliżu proggu do około 27,0 m w części NE gminy (na wysokości Popowie) i znacznie rośnie w kierunku NE osiągając maksymalną miąższość do 200 m.

Czwartorzęd

Poza wychodniami skał starszych czwartorzęd występuje na całym obszarze gminy w postaci utworów o zmiennym wykształceniu litologicznym i zmiennej grubości od 0 m (na wychodniach) do maksymalnie 30 m w dolinach kopalnych rzek.

Plejstocen

Utwory tego okresu powstały głównie w czasie zlodowacenia środkowopolskiego jako efekt procesów w fazie transgresji i późniejszych procesów deglacji.

Osady lodowcowe to głównie utwory spoiste (gliny piaszczyste, piaski gliniaste) moreny dennej tworzące ciągły pokład za wyjątkiem wychodni skał jurajskich i obszarów dolin kopalnych.

Osady wodnolodowcowe to utwory piaszczyste o zmiennym uziarnieniu z domieszką żwirów i otoczków skał magmowych oraz okruców wapieni, tworzące w morfologii równiny, powstałe wskutek działania wód wypływających sprzed czoła lodowca.

W północnej części gminy w rejonie miejscowości Zapłocie, Sachalm i Posadówka utwory wodnolodowcowe zdeponowane w przetainie lodowca (formy kemowe) tworzą pas kopulastych wzniesień.

Osady kopalnych dolin rzecznych to fluwioglacjalne utwory piaszczyste, z niewielką domieszką części organicznych w górnej części profilu zdeponowane w rynnach erozyjnej utworzonej w podłożu jurajskim. Rynna taka o przebiegu południkowym rozciąga się od miejscowości Rębielice Królewskie, zachodnia część Opatowa aż do Złochowic tworząc konsekwentną dolinę kopalną Kawki-Opatów. Na bazie tej doliny została założona współczesna dolina rzeki Opatówki - Górnianki.

Holocen

To głównie osady pochodzenia organicznego (namuły, torfy, piaski próchniczne) zalegające w dolinach współczesnych cieków.

Morfologicznie teren gminy położony jest na obszarze Wyżyny Krakowsko-Wieluńskiej. Jednym z elementów morfologii jest dolina rzeki Opatówki (Górnianki) przebiegająca

południkowo od strony zachodniej oraz wzniesienie ostańcowe zbudowane z wapieni jury górnej charakteryzujące się łagodnymi konturami.

Niekorzystne warunki posadowienia budynków występują fragmentami na terenie całej gminy. Na ograniczenia zabudowy wpływa wysoki poziom wód gruntowych, słabonośne grunty w podłożu. Niekorzystne warunki posadowienia budynków dotyczą przede wszystkim terenów dolin rzecznych – podmokłych, grząskich, narażonych na mgły i zastoiska.

Gleby

Na terenie gminy Opatów użytki rolne zajmują powierzchnię 6435 ha tj. ok. 87,5% ogólnej powierzchni w tym: grunty orne stanowią ok. 72,5 %, użytki zielone (łąki i pastwiska) ok. 7,7 % oraz sady ok. 2,2%.

Ze struktury użytków rolnych wynika, że na terenie gminy Opatów gleby należące do I i II klasy bonitacyjnej nie występują, natomiast gleby klas III stanowią ok. 6,3 % powierzchni użytków rolnych. Gleby klas IV zajmują około 43,7 % powierzchni użytków rolnych. Natomiast gleby klasy V i VI około 50 %.

Na terenie gminy najczęściej występuje gleb brunatnych kwaśnych i wylugowanych. Są to najczęściej gleby wytworzone pod lasami mieszanymi gdzie skałą macierzystą są piaski lekkie lub słabogliniaste, podścielone glinami piaszczystymi lub piaskami gliniastymi. Gleby te charakteryzują się odczynem w granicach pH 3,5 - 5,0. Poziom próchniczny ma barwę jasnoszarą z odcieniem brunatnym i zawiera próchnicę typu muli i moder. Gleby tego typu są dla wielu roślin za suche ze względu na małą zdolność retencjonowania wody, wymagają również intensywnego wapnowania.

Drugą co do wielkości grupę stanowią gleby bielicowe. Do tego typu gleb zaliczone zostały również gleby innych typów w których zaznaczył się proces bielicowienia pod borami sosnowymi nasadzonymi w ostatnim stuleciu, szczególnie gleby brunatne kwaśne. Gleby te charakteryzują się niskim pH, niską zasobnością w składniki mineralne, płytką warstwą próchniczą. Poziom próchniczny ulega szybkiemu niszczeniu na skutek utleniania.

Rzędziny tu występujące zaliczone zostały do rędzin właściwych oraz brunatnych. Wytworzone zostały ze skał węglanowych - wapieni jury górnej. Poziom próchniczny w tych glebach sięga 40 cm i zawiera znaczną ilość odłamków skalnych, które wietrzejąc dostarczają większą lub mniejszą ilość węglanu wapnia. Zawartość próchnicy wynosi około 3 % głębokość ich sięga do 50 cm. Najlepiej rozwinięte z tych gleb zaliczone zostały do III klasy bonitacji. Jednak w rejonie wschodni skał wapiennych (Góra Opatowska, Złochowska) gleby te są bardzo płytkie i można je zaliczyć do rędzin inicjalnych praktycznie nieprzydatnych dla rolnictwa. Gleby tego typu znajdują się na szczytach wzgórz oraz na niektórych zboczach w północnej części gminy.

Czarne ziemie i gleby gruntowo - glejowe są to gleby, które tworzą się w warunkach okresowego silnego uwilgotnienia. Sprzyja to powstaniu w glebach okresowo warunków beztlenowych, powodujących procesy glejowe. Procesy te sprzyjają gromadzeniu się substancji organicznej jednak nie sprzyjają gromadzeniu się dużej ilości substancji organicznej. Czarne ziemie są bardziej zasobne w związki węglanowe, a zwierciadło wody zalega niżej niż w przypadku gleb gruntowo glejowych. Ze względu na swój charakter i wysoki poziom zwierciadła wody, co powoduje trudności z wjechaniem sprzętem rolniczym na pola wiosną i jesienią na glebach tych znajdują się łąki. Na terenie gminy gleby tego typu położone są głównie w dolinach cieków.

Gleby mułowe, gleby torfowe są one zaliczane do gleb typu bagiennego. Proces bagienny sprzyja odkładaniu się w powierzchniowej warstwie utworów organicznych. Gleby te zawierają warstwę organiczną, której miąższość jest większa niż 30 cm. Proces tworzenia się tych gleb jest podobny. Występują one w miejscach gdzie jest bardzo wysoki poziom wody gruntowej. Przy czym gleby mułowe pojawiają się w miejscach gdzie woda opada w okresie letnim i jest krótki czas na rozkład substancji organicznej natomiast gleby torfowe tam gdzie poziom wód gruntowych utrzymuje się na stałym poziomie przez cały rok. Gleby te nadają się jedynie do wykorzystania jako użytki zielone lub pozostawione są jako nieużytki zarastające lasem. Na terenie gminy spotyka się niewielkie płyty tych gleb w strefach źródłiskowych wzdłuż potoków.

Gleby murszowe powstały na skutek odwodnienia terenów podmokłych W glebach tych następuje systematyczny rozkład nagromadzonej substancji organicznej. Następuje zmiana

roślinności z bagiennej na łąkową. Na glebach tych należy prowadzić umiejętną gospodarkę ze względu na szybkie straty nagromadzonej substancji organicznej. Gleby tego typu występują na terenach zmeliorowanych. Wykorzystywane są jako użytki zielone.

Mady rzeczne - jest ich bardzo niewiele i występują w płaskich fragmentach dolin rzecznych w północnej części gminy. Są to mady płytkie stosunkowo ubogie w części organiczne. Ze względu na wysoki poziom zwierciadła wody wykorzystywane są jako użytki zielone.

Gleby klasy III występują głównie w zachodniej części gminy na pograniczu Iwanowic Dużych i Zwierzyńca I. Dobra żyzność tych gleb wynika z rodzaju skały macierzystej z jakiej zostały utworzone: są to gliny zwałowe pochodzenia lodowcowego. Na obszarze występowania tych glin znajduje się również kilka drobniejszych płątów gleb tej klasy. Drugim większym obszarem występowania gleb III klasy jest pas w centrum Opatowa sięgający do Wilkowiecka. Związany jest on z występowaniem wychodni wapieni, na których wytworzyła się warstwa glin zwietrzelinowych oraz dopchniętymi do brzegu glinami zwałowymi. Podobne pochodzenie (gliny zwietrzelinowe) mają płąty występujące w miejscowościach: Wilkowiecko i Waleńców. W tych dwóch miejscowościach występuje również podłużny fragment gleb klasy III, które zostały wytworzone w dolinie niewielkiego ciek w oparciu o utwory napływowe. Do gleby tej klasy zaliczono najczęściej gleby brunatne kwaśne oraz gleby bielcowe i rędziny. Gleby tej klasy na zachodzie gminy są zbyt ciężkie i trudne w uprawie, natomiast we wschodniej i środkowej charakteryzują się zbyt małą zdolnością retencyjną, aby zaliczyć je do klasy II.

Gleby klasy IV występują w zachodniej części gminy w oparciu o gliny zwałowe i fragmenty wychodni iłów, natomiast w pozostałej części gminy wytworzyły się w oparciu o gliny zwietrzelinowe (z wapieni) oraz o niewielkie płąty glin zwałowych dopchniętych przez lodowiec do ostańców wapiennych (okolice wsi: Wilkowiecki i Waleńców).

Gleby klasy V i VI występują w południowej i północnej części gminy. Wpływa na słabą bonitację tych gleb ma rodzaj skały macierzystej, z której zostały wytworzone: w części południowej utwory piaszczyste kemu, natomiast w części północnej piaszczyste wypełnienie dolin między ostańcami wapiennymi.

Gleby występujące na terenie gminy Opatów należą do kompleksów: żytni dobry, żytni słaby, żytni bardzo słaby, zbożowo-pastewny mocny oraz zbożowo-pastewny słaby.

Wody

Wody powierzchniowe

Cały teren gminy znajduje się w zlewni różnych dopływów rzeki Liswarty, która jest lewym dopływem Warty. Największy obszar zajmuje zlewnia rzeki Opatówki (zwanej w dolnym biegu Gómianka). Wyływa ona na południe od Złochowic i płynie w kierunku północnym równoległe do zabudowy miejscowości Złochowice, a następnie Opatów. Jest to jedyny ciek w gminie uznany jako rzeka, pozostałe cieki są traktowane jako rowy melioracyjne.

Inne rzeki których zlewnia obejmuje fragmenty gminy Opatów to:

- Biała Oksza - południowo wschodni fragment (część miejscowości Waleńców),
- Pankówka - skraj południowy gminy,
- Pisia - fragment zachodni (część miejscowości Zwierzyńiec 1),
- Liswarta - fragment gminy północno zachodni z miejscowościami Naboków i Iwanowice Duże).

Drugim co do wielkości ciek w gminie Opatów jest prawy dopływ Opatówki - Dziunia. Bierze ona początek w gminie Kłobuck (wieś Mokra) płynie wzdłuż Wilkowiecka i wpada do Opatówki około 200 m poza granicą gminy.

Jako element charakterystyczny dla gminy należy wymienić dużą ilość źródeł, a właściwie stref źródliskowych położonych w części południowej i zachodniej. Najważniejsze z nich znajdują się na południe od Złochowic i Waleńcowa.

Na terenie gminy brak jest większych zbiorników wodnych. Jednak w poszczególnych

miejsowościach można znaleźć niewielkie stawy hodowlane lub akweny innego pochodzenia:

- Opatów - w lesie między Opatowem, a Kolonią Opatowską znajduje się niewielki kompleks stawów pow. około 2 ha - z największą powierzchnią lustra wody w gminie,
- Złochowice - 4 stawy spełniające rolę oczyszczalni dla zakładów „MASKPOL”,
- Waleńców - staw w centrum Wsi - staw podworski, 2 stawy w części południowej w (lesie) powstałe samoistnie po zalaniu wyrobiska po eksploatacji piasku,
- Zwierzyniec I - kilkanaście oczek wodnych powstałych w wyrobiskach po eksploatacji glin,
- Wilkowiecko - nieduży staw pozostały po kompleksie hodowli pstrąga,
- Opatów - 2 niewielkie stawy przy domach w dolinie Opatówki.

Cieki powierzchniowe na większości swojej długości płyną z dala od zabudowy otoczone łąkami lub zadrzewieniami.

Teren gminy Opatów jest położony na obszarze 5 zlewni jednolitych części wód powierzchniowych.

Jednolite Części Wód Powierzchniowych w zasięgu, których leży gmina Opatów

p.	Kod JCWP	Nazwa JCPW
1.	RW600009181669	Biała Oksza
2.	RW600010181649	Pankówka
3.	RW6000091816589	Górnianka
4.	RW6000101816529	Bieszczza
5.	RW600011181657	Liswarta od Dopływu spod Przystajni do Górnianki

Wody podziemne

Budowa geologiczna gminy rzutuje na jej warunki hydrogeologiczne zatem analogicznie do budowy geologicznej na terenie gminy wydziela się następujące użytkowe poziomy wodonośne:

- środkowej jury – składający się z trzech odrębnych hydraulicznie warstw wodonośnych oddzielonych od siebie utworami nieprzepuszczalnymi stanowiąc poziomy naporowe. Wody te występują w:
  - marglach, wapieniach piaszczystych, piaskowcach wapnistrych i piaskach piętra kelowej i baton. Na terenie gminy jest to warstwa wodonośna o niewielkich zasobach nie wykorzystywana gospodarczo;
  - osadach piaszczystych kujawu środkowego (warstwach międzyrudnych) na bazie których założono ujęcie Zwierzyniec w gminie Panki (południowo-zachodnia część granicy gminy);
  - zagęszczonych piaskach i słabozwięzłych piaskowcach kościeliskich ograniczonych od dołu osadami ilasto-lupkowymi jury dolnej, a w stropie kompleksem itów rudonośnych. Jest to poziom o znacznej zasobności stanowiący podstawę ujęć wody pitnej dla Opatowa. Gospodarcze wykorzystanie tych wód ogranicza znaczna głębokość ich występowania (ok. 200 m ppt) oraz znaczna zawartość jonów żelaza i manganu;
- jury górnej – występuje w obrębie skrasowiałych i szczelinowatych utworów węglanowych rozciągających się na NE od linii kuesty. Jest to poziom o swobodnym charakterze zwierciadła wody, zalegającym na rzędnej około 250 m npm w rejonie Opatowa do 230 m npm, w rejonie Wilkowiecka. Kierunek odpływu północno-

wschodni zgodnie z nachyleniem warstw. Zasilanie tego poziomu odbywa się na wychodniach skał węglanowych. Lokalnie wody z tego poziomu połączone są hydraulicznie z wodami czwartorzędu tworząc wspólny poziom wodonośny. Poziom ten stanowi podstawę komunalnego ujęcia wody pitnej wsi Wilkowiecko;

- czwartorzędowy – występuje ciągłą warstwą głównie w obrębie doliny kopalnej. Jest to poziom o płytkim zaleganiu zwierciadła wody od 0,5 – 1,0 m ppt, zasilany opadami atmosferycznymi, drenowany przez rzekę Opatówkę. Z wód tego poziomu korzystają niektóre indywidualne ujęcia wód w Opatowie. Poza obrębem dolin wody podziemne tego poziomu związane są z utworami piaszczystymi zalegającymi nad glinami i są to poziomy o zmiennej, na ogół niewielkiej miąższości lub występują jako wody zawieszane. Poziomy wód w utworach czwartorzędowych na terenie objętym zmianą studium posiadają czas przenikania zanieczyszczeń do 1 roku. Czas potencjalnych zanieczyszczeń do poziomów wodonośnych w utworach starszych od czwartorzędu wynosi od 5 do 100 lat.

Gmina Opatów znajduje się w całości w zasięgu Jednolitej Części Wód Podziemnych JCWPd nr 98.

Charakterystyka JCWPd na terenie gminy Opatów

numer JCWPd	98
powierzchnia [km²]	1301,44
obszar dorzecza	obszar dorzecza Odry
region wodny	Warty
obszar bilansowy	Górna Warta, Liswarta (bez Kocinki), Warta od Liswarty do Widawki, Prosna, Widawa i Stobrawa (GL), Mała Panew
zidentyfikowane presje znaczące wynik analizy znaczących oddziaływań – JCWPd	presja obszarowa rozproszona związana z rolnictwem, gospodarką komunalną lub przemysłem
rodzaj presji determinującej stan wód w obrębie danej JCWPd	chemiczna
ocena ryzyka nieosiągnięcia celu środowiskowego	niezagrożona

Główne Zbiorniki Wód Podziemnych (GZWP)

Środkowa i południowa część gminy położona jest w granicach Głównego Zbiornika Wód Podziemnych GZWP 325 (Częstochowa W) w utworach jury środkowej, szczelinowo porowy o głębokości występowania warstw wodonośnych: od 20 do 200m. Dla GZWP 325 (Częstochowa W) nie ustanowiono obszarów ochronnych zgodnie z przepisami Prawa wodnego. GZWP 325 posiada opracowaną w 2008 r. Dokumentację hydrogeologiczną.

Charakterystyka GZWP nr 325 - Zbiornika Częstochowa (W)

Lokalizacja zbiornika	Stan aktualny
województwo	łódzkie, opolskie, śląskie
powiat	wieluński, oleski, kłobucki, częstochowski, myszkowski

RZGW	Poznań
numer JCWPd (wg podziału na 172 części)	99
jednostka hydrogeologiczna wg Paczyńskiego, Sadurskiego (2007)	provincia Odry: SWW – region Warty – subregion wyżynny
jednostka hydrogeologiczna wg Kleczkowskiego (1990a, b), zmieniona	pasmo zbiorników Wyżyn Polskich (GZWP w paśmie wyżyn)
zlewnia powierzchniowa (II rzędu wg MphP)	Warty
provincia i makroregion fizycznogeograficzne wg Kondrackiego (2002)	Wyżyny Polskie (34): Wyżyna Woźnicko-Wieluńska (341.2), Wyżyna Krakowsko-Częstochowska (341.3)
Parametry hydrogeologiczne warstw wodonośnych	Dokumentacja hydrogeologiczna GZWp nr 325 (2008)
typ zbiornika	porowy, porowo-szczelinowy
stratygrafia	jura środkowa
klasa jakości wody (wg rozporządzenia MŚ z dnia 23 lipca 2008 r.)	na przeważającym obszarze III, lokalnie II, IV, V
wodoprzewodność [m²/d]	192–720
moduł jednostkowy zasobów dyspozycyjnych [m³/d × km²]	106,5
szacunkowe zasoby dyspozycyjne [m³/d]	83 000
podatność zbiornika na antropopresję	na przeważającym obszarze średnio i mało podatny, lokalnie podatny, bardzo podatny

Klimat

Według regionalizacji R. Gumińskiego gmina Opatów leży w Dzielnicy Częstochowsko - Kieleckiej. Charakterystycznym elementem tej dzielnicy jest skrócenie obu pośrednich pór roku tzw. szarugi wiosennej i jesiennej do ok. 55 dni oraz wpływ klimatu kontynentalnego, co wyraża się znaczną rozpiętością temperatur. Średnia temperatura roczna wynosi około 7,50 C. Średnia temperatura lipca waha się od 17,5 - 18° C, stycznia od -3 do - 3,50 C.

Długość trwania okresu letniego (ilość dni z temperaturą powyżej 15° C) wynosi 90 - 100 dni, długość zimy (ilość dni z temperaturą poniżej 0°C) 130 - 140 dni w roku. Średni okres z pokrywą śnieżną wynosi ok. 80 dni i jest wyraźnie dłuższy niż na sąsiednich obszarach. Ciśnienie barometryczne waha się w granicach 730 - 740 mm Hg.

Osobliwością klimatu jest zmienność pogody i duży procent opadów w formie burzowej. Średnia wysokość opadów atmosferycznych wynosi 600 - 650 mm rocznie. Największe sumy opadów notuje się od czerwca do sierpnia, są to jednak najczęściej krótkotrwałe deszcze ulewne. Mimo znacznej sumy opadów obszar ten charakteryzuje się dość niską wilgotnością powietrza. Współczynnik wilgotności powietrza wyrażony stosunkiem opadów do parowania jest bardzo niski i wynosi 1,0 (dla przykładu Beskidy mają od 4,0 do 5,6)

Okres wegetacyjny - o średniej dobowej temperaturze powyżej 50 C - trwa 210 do 220 dni i jest o dwa tygodnie krótszy, w porównaniu z sąsiednimi obszarami.

Przeważające wiatry mają kierunek południowo zachodni charakterystyczna jest jednak duża liczba ciszy, co sprzyja powstawaniu inwersji termicznych predysponowanych również rzeźbą terenu (spływ mas zimnego powietrza ze wzgórz dolinami). Dlatego w dolnej części zboczy wzgórz można spotkać zastoiska mrozowe, które są zjawiskiem niekorzystnym dla uprawy roślin, szczególnie w okresie wiosennym.

Rolnicza przestrzeń produkcyjna

Rolnictwo

Na terenie gminy Opatów użytki rolne zajmują powierzchnię 6435 ha tj. ok. 87,5% ogólnej powierzchni w tym: grunty orne stanowią ok. 72,5 %, użytki zielone (łąki i pastwiska) ok. 7,7 % oraz sady ok. 2,2%.

Ze struktury użytków rolnych wynika, że na terenie gminy Opatów gleby należące do I i II klasy bonitacyjnej nie występują, natomiast gleby klas III stanowią ok. 6,3 % powierzchni użytków rolnych. Gleby klas IV zajmują około 43,7 % powierzchni użytków rolnych. Natomiast gleby klasy V i VI około 50 %.

Na terenie gminy najwięcej występuje gleb brunatnych kwaśnych i wylugowanych. Są to najczęściej gleby wytworzone pod lasami mieszanymi gdzie skałą macierzystą są piaski lekkie lub słabogliniaste, podścielone glinami piaszczystymi lub piaskami gliniastymi. Gleby te charakteryzują się odczynem w granicach pH 3,5 - 5,0. Poziom próchniczny ma barwę jasnoszarą z odcieniem brunatnym i zawiera próchnicę typu muli i moder. Gleby tego typu są dla wielu roślin za suche ze względu na małą zdolność retencjonowania wody, wymagają również intensywnego wapnowania.

Drugą co do wielkości grupę stanowią gleby bielcowe. Do tego typu gleb zaliczone zostały również gleby innych typów w których zaznaczył się proces bielcowienia pod borami sosnowymi nasadzanymi w ostatnim stuleciu, szczególnie gleby brunatne kwaśne. Gleby te charakteryzują się niskim pH, niską zasobnością w składniki mineralne, płytką warstwą próchniczą. Poziom próchniczny ulega szybkiemu niszczeniu na skutek utleniania.

Rędziny tu występujące zaliczone zostały do rędzin właściwych oraz brunatnych. Wytworzone zostały ze skał węglanowych - wapieni jury górnej. Poziom próchniczny w tych glebach sięga 40 cm i zawiera znaczną ilość odłamków skalnych, które wietrzejąc dostarczają większą lub mniejszą ilość węglanu wapnia. Zawartość próchnicy wynosi około 3 % głębokość ich sięga do 50 cm. Najlepiej rozwinięte z tych gleb zaliczone zostały do III klasy bonitacji. Jednak w rejonie wychodni skał wapiennych (Góra Opatowska, Złochowska) gleby te są bardzo płytkie i można je zaliczyć do rędzin inicjalnych praktycznie nieprzydatnych dla rolnictwa. Gleby tego typu znajdują się na szczytach wzgórz oraz na niektórych zboczach w północnej części gminy.

Czarne ziemie i gleby gruntowo - glejowe są to gleby, które tworzą się w warunkach okresowego silnego uwilgotnienia. Sprzyja to powstaniu w glebach okresowo warunków beztlenowych, powodujących procesy glejowe. Procesy te sprzyjają gromadzeniu się substancji organicznej jednak nie sprzyjają gromadzeniu się dużej ilości substancji organicznej. Czarne ziemie są bardziej zasobne w związki węglanowe, a zwierciadło wody zalega niżej niż w przypadku gleb gruntowo glejowych. Ze względu na swój charakter i wysoki poziom zwierciadła wody, co powoduje trudności z wjechaniem sprzętem rolniczym na pola wiosną i jesienią na glebach tych znajdują się łąki. Na terenie gminy gleby tego typu położone są głównie w dolinach cieków.

Gleby mułowe, gleby torfowe są one zaliczane do gleb typu bagiennego. Proces bagienny sprzyja odkładaniu się w powierzchniowej warstwie utworów organicznych. Gleby te zawierają warstwę organiczną, której miąższość jest większa niż 30 cm. Proces tworzenia się tych gleb jest podobny. Występują one w miejscach gdzie jest bardzo wysoki poziom wody gruntowej. Przy czym gleby mułowe pojawiają się w miejscach gdzie woda opada w okresie letnim i jest krótki czas na rozkład substancji organicznej natomiast gleby torfowe tam gdzie poziom wód gruntowych utrzymuje się na stałym poziomie przez cały rok. Gleby te nadają się jedynie do wykorzystania jako użytki zielone lub pozostawione są jako nieużytki zarastające lasem. Na terenie gminy spotyka się niewielkie płytkie gleby w strefach źródliskowych wzdłuż potoków.

Gleby murszowe powstały na skutek odwodnienia terenów podmokłych W glebach tych następuje systematyczny rozkład nagromadzonej substancji organicznej. Następuje zmiana roślinności z bagienną na łąkową. Na glebach tych należy prowadzić umiejętną gospodarkę ze względu na szybkie straty nagromadzonej substancji organicznej. Gleby tego typu występują na terenach zmeliorowanych. Wykorzystywane są jako użytki zielone.

Mady rzeczne - jest ich bardzo niewiele i występują w płaskich fragmentach dolin rzecznych w północnej części gminy. Są to mady płytkie stosunkowo ubogie w części organiczne. Ze względu na wysoki poziom zwierciadła wody wykorzystywane są jako użytki zielone.

Gleby klasy III występują głównie w zachodniej części gminy na pograniczu Iwanowic

Dużych i Zwierzyńca I. Dobra żyzność tych gleb wynika z rodzaju skały macierzystej z jakiej zostały utworzone: są to gliny zwałowe pochodzenia lodowcowego. Na obszarze występowania tych glin znajduje się również kilka drobniejszych płątów gleb tej klasy. Drugim większym obszarem występowania gleb III klasy jest pas w centrum Opatowa sięgający do Wilkowiecka. Związany jest on z występowaniem wychodni wapieni, na których wytworzyła się warstwa glin zwietrzelinowych oraz dopchniętymi do brzegu glinami zwałowymi. Podobne pochodzenie (gliny zwietrzelinowe) mają płąty występujące w miejscowościach: Wilkowiecko i Waleńczów. W tych dwóch miejscowościach występuje również podłużny fragment gleb klasy III, które zostały wytworzone w dolinie niewielkiego ciek w oparciu o utwory napływowe. Do gleby tej klasy zaliczono najczęściej gleby brunatne kwaśne oraz gleby bielcowe i rędziny. Gleby tej klasy na zachodzie gminy są zbyt ciężkie i trudne w uprawie, natomiast we wschodniej i środkowej charakteryzują się zbyt małą zdolnością retencyjną, aby zaliczyć je do klasy II.

Gleby klasy IV występują w zachodniej części gminy w oparciu o gliny zwałowe i fragmenty wychodni iłów, natomiast w pozostałej części gminy wytworzyły się w oparciu o gliny zwietrzelinowe (z wapieni) oraz o niewielkie płąty glin zwałowych dopchniętych przez lodowiec do ostańców wapiennych (okolice wsi: Wilkowiecki i Waleńczów).

Gleby klasy V i VI występują w południowej i północnej części gminy. Wpływa na słabą bonitację tych gleb ma rodzaj skały macierzystej, z której zostały wytworzone: w części południowej utwory piaszczyste kemu, natomiast w części północnej piaszczyste wypełnienie dolin między ostańcami wapiennymi.

Gleby występujące na terenie gminy Opatów należą do kompleksów: żytńi dobry, żytńi słaby, żytńi bardzo słaby, zbożowo-pastewny mocny oraz zbożowo-pastewny słaby.

Leśna przestrzeń produkcyjna

Na obszarze gminy brak jest większych kompleksów leśnych. Lasami należącymi do Skarbu Państwa zarządza Nadleśnictwo Kłobuck. Lasy te występują w trzech kompleksach:

- południowo- wschodni skraj miejscowości Waleńczów,
- południowo-zachodni skraj wsi Złochowice,
- fragment większego kompleksu w Opatowie.

Jest to w większości bór mieszany świeży i wilgotny. Niewielkie fragmenty (oddz. 216) stanowi ols.

Większość lasów w gminie należy jednak do właścicieli prywatnych: Lasy te nie stanowią większych kompleksów, są to paski lasu poprzedzielane polarni lub łąkami. Stosunek granicy polno - leśnej do wnętrza lasu jest bardzo wysoki. Praktycznie brak jest środowiska wnętrza lasu. O takowym można mówić jedynie w przypadku lasów w miejscowości Opatów.

Lasy prywatne powstawały w wyniku celowego nasadzania drzew lub samoistnego zarastania gleb najsłabszych, dlatego najczęściej są to bory na terenach suchych natomiast na terenach podmokłych są to olsy ewentualnie grądy. Jednak zarówno olsy jak i grądy są to najczęściej oderwane fragmenty nad ciekami. Stan sanitarny wielu fragmentów lasów jest niezadowolający - brak prowadzonych prac pielęgnacyjnych.

Nadrzędnym celem ochrony ekosystemów leśnych jest utrzymanie i odtwarzanie ich charakteru, zbliżonego do pierwotnego oraz naturalnego, a także prowadzenie racjonalnej gospodarki leśnej związanej z pozyskiwaniem drewna. Ponadto, zgodnie z tendencją zwiększania lesistości kraju, wskazane byłoby przeznaczenie pod zalesienie nie użytkowanych produkcyjnie i rolniczo gruntów rolnych i użytków zielonych V i VI klasy bonitacyjnej.

Kompleksy leśne, wraz z dolinami rzecznyymi, tworzą spójny ekologiczny system korytarzy ekologicznych, który musi być chroniony. Do czasu spójnych ustaleń dotyczących ochrony tych terenów w skali kraju lub regionu, w planach miejscowych należy wyznaczyć odpowiednie rygory ochrony, w zależności od wartości przyrodniczej poszczególnych obszarów.

Głównymi zagrożeniami dla lasów państwowych są: nielegalna wycinka, umyślne podkładanie ognia, pożary powstające w wyniku nieostrożności lub wskutek przerzutów ognia z gruntów nieleśnych (wynik wypalania ściernisk, traw na łąkach, w przydrożnych rowach czy nieużytkach), niekontrolowany ruch turystyczny. Na kondycję lasów niekorzystnie

oddziałują stałe czynniki (abiotyczne,) kształtujące bilans wodny, takie jak deficyt opadów czy powtarzające się długotrwałe susze podczas sezonu wegetacyjnego, prowadzące do obniżania się poziomu wód gruntowych.

Zagrożenia biotyczne wywołują masowe pojawianie się szkodników owadzych (szczególnie owadów liściożernych oraz szkodników wtórnych sosny i świerka), a także chorób infekcyjnych. Uszkodzenia drzewostanów wskutek oddziaływania emisji przemysłowych są niewielkie.

Na terenie gminy nie występują obszary parków krajobrazowych, specjalnych obszarów ochrony, rezerwatów przyrody. Nie wprowadzono również form ochrony przyrody poprzez ustanowienie użytków ekologicznych.

Procesy biologiczne obejmują zjawiska sukcesji, regeneracji lub degeneracji roślinności i wzajemnego zasilania biologicznego terenów, ujmowane w koncepcji bioróżnorodności, w tym migracje organizmów zwierzęcych. Rozwój gospodarczy w XX wieku przyczynił się do gwałtownego wzrostu ilości zanieczyszczeń emitowanych do środowiska i jego całkowitej lub częściowej degradacji. Presja człowieka na przyrodę doprowadziła do zaniku wielu gatunków flory i fauny, postępującej synantropizacji oraz fragmentacji naturalnych ekosystemów. W celu zjednoczenia wysiłków na rzecz zachowania i ochrony środowiska przyrodniczego ustanowiono szereg porozumień i konwencji międzynarodowych, których sygnatariuszem jest również Polska.

Jedną z ważniejszych inicjatyw krajów Wspólnoty Europejskiej, przyczyniającą się do integracji współpracy w dziedzinie ochrony przyrody, jest koncepcja utworzenia Europejskiej Sieci Ekologicznej (EECONET). Sieć EECONET mają stanowić obszary powiązane przestrzennie i funkcjonalnie oraz objęte różnymi, wzajemnie się uzupełniającymi, formami ochrony przyrody. Dla ochrony środowiska oraz poprawy jego funkcjonowania biologicznego i zwiększenia bioróżnorodności powstała krajowa sieć ekologiczna ECONET – PL, która jest częścią Europejskiej Sieci Ekologicznej EECONET, utworzonej w celu zintegrowania obszarów chronionych istniejących w poszczególnych krajach europejskich i potencjalnych obszarów przewidzianych do ochrony w jeden spójny system, zgodnie z przyjętymi międzynarodowymi kryteriami i standardami. Zasadniczymi elementami sieci są:

- obszary węzłowe, w których wyróżniono biocentra i strefy buforowe;
- korytarze ekologiczne.

Obszary węzłowe odznacza duża różnorodność gatunkowa oraz różnorodność form krajobrazowych i siedliskowych. Stanowią ostoję gatunków rodzimych i wędrownych, zwłaszcza rzadkich i zagrożonych wyginięciem. Wyróżnione w obszarach węzłowych biocentra obejmują obszary nagromadzenia największych walorów przyrodniczych otoczone są strefami buforowymi, które mają wyróżniające się walory, ale nie tak wysokie jak walory biocentrowe. Uważa się za niezbędne łączenie izolowanych fragmentów naturalnego środowiska oraz, co najważniejsze, utrzymywanie już istniejących połączeń pomiędzy zachowanymi płatami naturalnego środowiska. Zadanie to spełniają korytarze ekologiczne czyli struktury przestrzenne, które umożliwiają rozprzestrzenianie się gatunków pomiędzy obszarami węzłowymi oraz terenami przylegającymi do nich. Najczęściej rolę naturalnych korytarzy ekologicznych spełniają doliny rzek i potoków. Za takie lokalne korytarze ekologiczne na terenie gminy Opatów możemy uznać doliny większych cieków wodnych. Oprócz dolin rzecznych dobrymi korytarzami ekologicznymi są większe kompleksy leśne połączone fragmentami lasów. Na mniejszą skalę korytarzami mogą być pasy żywopłotów, pasy zadrzewień śródpolnych, przydrożnych, łąki i pastwiska.

Zagrożenia, zanieczyszczenia i degradacja środowiska przyrodniczego.

Teren gminy cechuje się dobrym stanem środowiska. Środowisko przyrodnicze na terenie gminy wykazuje też stosunkowo duże zdolności do regeneracji. Sprzyjają temu przede wszystkim dobre warunki klimatyczne. Środowisko przyrodnicze uległo stosunkowo niewielkim przekształceniom. Dominują w nim elementy o charakterze naturalnym – tereny przekształcone w kierunku rolnym nie wywołujące uciążliwych i nieodwracalnych skutków.

Najbardziej narażone na degradację są tereny silnie zurbanizowane, nieskanalizowane, z występującą tzw. niską emisją oraz tereny położone wzdłuż dróg komunikacyjnych o dużym natężeniu ruchu.

Podstawowym zagrożeniem dla środowiska przyrodniczego w granicach gminy jest możliwość **pogorszenia czystości wód podziemnych i powierzchniowych**, wskutek braku skanalizowania większości terenów zabudowanych oraz występujące zanieczyszczenie

powietrza wywołane lokalną emisją ze źródeł komunikacyjnych wzdłuż dróg oraz tzw. niską emisję, związaną ze spalaniem węgla i paliw niskiej jakości w kotłowniach i paleniskach indywidualnych.

Innym potencjalnym zagrożeniem, związanym nie tylko z zanieczyszczeniem powietrza, lecz przede wszystkim z hałasem, jest zwiększone oddziaływanie hałasu wzdłuż dróg prowadzących ruch tranzytowy.

Stan środowiska w ostatnich latach generalnie nie ulega zmianie. Poprawia się stan powietrza związany z emisją związaną z działalnością przemysłu - spowodowało to zmniejszenie zanieczyszczeń szczególnie niekorzystnie wpływających na drzewostan. Na zmniejszenie emisji zanieczyszczeń duże znaczenie ma wdrażanie nowych niskoemisyjnych technologii w produkcji i stosowanie nowoczesnych paliw w pojazdach. Pogarsza się okresowo stan powietrza związany z niską emisją (wzrost występujących poziomów zanieczyszczeń dla pyłu zawieszonego, benzo(α)pirenu i ozonu). Nie ulega zmianie stan czystości wód podziemnych i powierzchniowych.

Zagrożenia środowiska naturalnego związane są również z zagrożeniem powodziowym. Stopień zagrożenia powodziowego w dolinach rzecznych determinowany jest zarówno czynnikami naturalnymi: rzeźba terenu, glebą, budowa geologiczną, szata roślinności natężeniem opadów atmosferycznych, powierzchnią i ukształtowaniem zlewni oraz jej poszczególnych dopływów, jak również czynnikami antropogenicznymi: regulacja koryt rzecznych, infrastruktura hydrotechniczna.

Na terenach użytkowanych rolniczo zagrożenia dla środowiska pozostają na zbliżonym poziomie od wielu lat. Do głównych zagrożeń należą przede wszystkim: **postępująca mechanizacja rolnictwa**, stosowanie nawozów, usuwanie zadrzewień, zakrzywień i drzew rosnących przy drogach i na miedzach oraz niewłaściwe zabiegi agrotechniczne. Rolnictwo jest jednym ze źródeł zanieczyszczeń powierzchniowych, powodujących pogarszanie się stanu środowiska.

Występujące wody wglębne są podatne na zanieczyszczenia. Dotyczy to zarówno wód poziomu czwartorzędowego, ujmowanego poprzez studnie kopane jak również i podstawowego poziomu wodonośnego w utworach jury górnej (malm), występującego w szczelinowatych i spękanych wapieniach i marglach. Gmina Opatów leży w granicach Głównego Zbiornika Wód Podziemnych nr 325. Charakteryzuje się wodami bardzo czystymi, nadającymi się do użytku bez uzdatniania. Zasilanie poziomu wodonośnego odbywa się przez bezpośrednią infiltrację opadów atmosferycznych do szczelin w miejscach, w których nie są one przykryte osadami pokrywowymi bądź poprzez utwory czwartorzędu.

Wśród głównych źródeł zanieczyszczeń środowiska gruntowo-wodnego, stanowiących zagrożenie ujęć wody wymienia się: **wprowadzane bezpośrednio do ziemi ścieków komunalnych, nieszczelne zbiorniki na nieczystości płynne**, znaczne opóźnienie stopnia procesu kanalizacji w stosunku do stopnia zwodociągowania w obszarze spływu wód podziemnych do ujęcia wód, niekontrolowane wysypiska odpadów komunalnych, rolnictwo (gnojowica, nawozy).

Zagrożeniem dla walorów kulturowych i krajobrazowych gminy Opatów są:

- linia energetyczna wysokiego napięcia 400 kV relacji Joachimów - Trębaczew, biegnąca w centralnej części obszaru z południa na północ, stanowiąca w krajobrazie gminy element obcy i dekokompozycyjny,
- tendencja rozwoju zabudowy mieszkaniowej, prowadząca do dalszej obudowy ulic i ograniczająca ekspozycję naturalnego krajobrazu,
- ekspansja zabudowy w dolinie rzecznej i tereny o największych walorach krajobrazowych,
- realizacja obiektów i form architektonicznych niedostosowanych do krajobrazu.

Obiekty zabytkowe objęte są rygorami ochrony konserwatorskiej, wynikającymi z przepisów ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami. Odnośnie obiektów zabytkowych obowiązuje bezwzględny priorytet wymagań i ustaleń konserwatorskich nad

względnymi wynikającymi z działalności inwestycyjnej. Ponadto należy dążyć do pełnej rewaloryzacji zabytków.

4.2 OBSZARY I OBIEKTY O WARTOŚCIACH PRZYRODNICZYCH

Walory przyrodniczo – krajobrazowe

O walorach przyrodniczo -krajobrazowych gminy decydują:

- niewielki kompleksy leśne,
- występowanie stanowisk roślin objętych ochroną,
- doliny rzeki Opatówki stanowiące o powiązaniach ekologicznych,
- występowanie gleb organicznych- mułów-torfowych i torfowych,
- występowanie wód głębinowych w poziomie środkowo jurajskim (poziom piaskowców kościeliskich), spełniających kryteria Głównych zbiorników Wód Podziemnych (GZWP).

Analiza przestrzenna układu ekologicznego gminy wykazuje istnienie korytarzy ekologicznych – terenów stanowiących połączenie cennych przyrodniczo ekosystemów. Główną funkcją korytarzy ekologicznych jest zapewnienie ciągłości przestrzennej dla sąsiednich ekosystemów, zapobieganie ich izolacji, sprzyjanie migracji flory i fauny, wzmocnienie naturalnej odporności układu i magazynowanie najwartościowszych gatunków.

Roślinność

Zgodnie z podziałem geobotanicznym Polski gmina Opatów położona jest w Dziale Wyżyn Południowopolskich, w Krainie Wyżyn Środkowomałopolskich, w Okręgu Olesko -Częstochowskim, w dwóch Podokręgach: Krzepickim i Kłobucko - Częstochowskim. Granica między tymi krainami przebiega przez środek gminy.

W strukturze przyrodniczej gminy lasy i zadrzewienia zajmują tylko ok. 6,9 % jej ogólnej powierzchni. Dominują pola uprawne.

Na obszarze gminy brak jest większych kompleksów leśnych. Lasami należącymi do Skarbu Państwa zarządza Nadleśnictwo Kłobuck. Lasy te występują w trzech kompleksach:

- południowo- wschodni skraj miejscowości Waleńców,
- południowo-zachodni skraj wsi Złochowice,
- fragment większego kompleksu w Opatowie.

Jest to w większości bór mieszany świeży i wilgotny. Niewielkie fragmenty (oddz. 216) stanowi ols.

Większość lasów w gminie należy jednak do właścicieli prywatnych: Lasy te nie stanowią większych kompleksów, są to paski lasu poprzedzielane polarni lub łąkami. Stosunek granicy polno - leśnej do wnętrza lasu jest bardzo wysoki. Praktycznie brak jest środowiska wnętrza lasu. O takowym można mówić jedynie w przypadku lasów w miejscowości Opatów.

Lasy prywatne powstawały w wyniku celowego nasadzenia drzew lub samoistnego zarastania gleb najsłabszych, dlatego najczęściej są to bory na terenach suchych natomiast na terenach podmokłych są to olsy ewentualnie grądy. Jednak zarówno olsy jak i grądy są to najczęściej oderwane fragmenty nad ciekami. Stan sanitarny wielu fragmentów lasów jest niezadowolający - brak prowadzonych prac pielęgnacyjnych.

Największą powierzchnię w gminie Opatów zajmują pola uprawne. Podstawowymi roślinami uprawianymi są zboża, ziemniaki, oraz rośliny motylkowe. Charakterystyczną cechą dla gospodarowania tymi terenami jest bardzo rozdrobniona struktura własności. Daje to efekt dużej ilości wąskich (szerokość 10 - 30 m przy długości do 2 km) pasków pól poprzedzielanych miedzami oraz wąskimi drogami dojazdowymi. Przy takiej strukturze pól, bardzo trudno jest zintensyfikować uprawę.

Następne pod względem wielkości zajmowanej powierzchni są łąki oraz pastwiska. Użytki te zajmują głównie powierzchnie w dolinach cieków oraz w miejscach spływu wód powierzchniowych z okolicznych wzgórz. Są to najczęściej łąki wielokośne użytkowane racjonalnie (II - III pokosy rocznie), wapnowane. Można je zaliczyć do zbiorowisk klasy Motinio - Arrhenatheretea, rzędu Molinietalia, związku Calthion.

W związku ze znaczną ilością terenów zmeliorowanych brak jest praktycznie obszarów podmokłych. Zbiorowiska te występują jedynie w obszarach źródliskowych na południu gminy. Charakteryzują się one większym bogactwem gatunkowym i można tu spotkać rośliny chronione. Związane jest to z mniejszą intensywnością gospodarki na tych terenach.

Dużo mniejszą powierzchnię zajmują murawy. Występujące tu murawy można podzielić na dwie grupy:

- murawy rosnące na podłożu wapiennym znajdują się one praktycznie na dwóch wzgórzach: Górze Opatowskiej oraz Góry Złochowskiej. Zajmują one fragmenty szczytowe wzgórz. Są to zbiorowiska o charakterze stepowym, ciepłolubne bogate florystycznie. Jednak ze względu na niewielki rozmiar płatów tych zbiorowisk są one tutaj zubożone o wiele gatunków roślin. Tereny te użytkowane były niegdyś jako pastwiska obecnie wykorzystywane są rzadko w tym celu, dlatego murawy te zaczynają zarastać krzewami (głównie tarniną /*Prunus spinoza* /, róża pomarszczona /*Rosa rugosa*/). Można je zaliczyć do klasy Festuco-Brometea, rzędu Festucetalia yalesiaca.

- murawy na podłożu mineralnym - są to najczęściej zbiorowiska występujące na ugorach piaszczystych, na zarastających wyrobiskach. Są one ubogie florystycznie, tworzą je głównie kseromorficzne trawy wąskolistne oraz kserofity. Można je zaliczyć do klasy Sedo-Scleranthetea, związku Corynephorion canescentis.

Zbiorowiska ruderalne są one porzrzucone niewielkimi fragmentami po całej gminie. Są związane z terenami silnie zmienionymi przez człowieka i pozostawionymi bez nadzoru np.: dzikie składowiska odpadów, porzucone gospodarstwa. Ze zbiorowiskami tymi związane są rośliny nitrofilne np.: pokrzywa /*Urtica sp.*/, glistnik jaskółcze ziele /*Chelidomum maius*/, niecierpek drobnokwiatowy /*Impatiens parviflora*/. Podobnie porzrzucone na terenie gminy są zbiorowiska okrajkowe np.: terenów silnie deptanych.

Poza tymi najważniejszymi zbiorowiskami można spotkać niewielkie obszarowo torfowiska czy zbiorowiska położone na obrzeżach zbiorników wodnych.

Rośliny podlegające całkowitej ochronie występujące na terenie gminy:

- grzybień biały - *Nymphaea alba* L,
- kosaciec syberyjski - *Iris sibirica* L,
- storczyk szerokolistny - *Orcis latifolia* L.

Rośliny podlegające częściowej ochronie występujące na terenie gminy:

- pierwiosnka wyniosła - *Primula elatior* G,
- bobrek trójlistkowy - *Menyanthes trifoliata* L,
- kalina koralowa - *Viburnum opulus* L,
- konwalia majowa - *Conyallaria maialis* L,
- bagno zwyczajne - *Ledum palustre* L.

Należy zwrócić również uwagę na występujący na górze Opatowskiej gatunek zachodnio europejski nawrot czerwonołękitny /*Lithospennum purpureo-coeruleum* L./, którego wschodni zasięg przebiega na linii Odry.

Zwierzęta

Brak środowiska wnętrza lasu powoduje brak stałego bytowania na terenie gminy dużych ssaków takich jak: jeleń, łoś, dzik czy borsuk. Z większych ssaków na terenie gminy stwierdzono takie gatunki jak: sama, zając szarak, piżmak, a z drapieżników lis, łasica, gronostaj, kuna. Nie prowadzono pełnej inwentaryzacji przyrodniczej dlatego brak jest wiadomości o zwierzętach małych oraz prowadzących nocny tryb życia.

Awiofauna jest stosunkowo bogata mimo braku dużych powierzchni leśnych. Z badań prowadzonych przez członków Częstochowskiej Grupy Ogólnopolskiego Towarzystwa Ochrony Ptaków sporządzono listę ptaków gnieźdzących się na terenie gminy:

1.	Perkozek		43.	Łozówka	
2.	Bocian biały		44.	Trzciniak	
3.	Kaczka krzyżówka		45.	Zaganiacz	
4.	Błotniak stawowy	x	46.	Piegża	

5.	Pustułka		47.	Cierniówka	
6.	Sowa uszata		48.	Pokrzewka ogrodowa	
7.	Kuropatwa		49.	Pokrzewka czarnołbista	
8.	Przepiórka		50.	Świstunka leśna	
9.	Bazant		51.	Pierwiosnek	
10.	Kokoszka wodna		52.	Piecuszek	
11.	Łyska		53.	Mysikrólik	
12.	Żuraw	x	54.	Muchołówka szara	
13.	Czajka		55.	Muchołówka żałobna	
14.	Kszyk		56.	Sikora uboga	
15.	Rycyk	x	57.	Sikora czarnogłowa	
16.	Brodzicz piskliwy		58.	Sikora czubata	
17.	Gołąb grzywacz		59.	Sikora sosnowka	
18.	Sierpówka		60.	Sikora modra	
19.	Kukułka		61.	Sikora bogatka	
20.	Dudek	x	62.	Kowalik	
21.	Jerzyk		63.	Remiz	
22.	Dzięcioł duży		64.	Wilga	
23.	Dzięciołek		65.	Gąsiorek	
24.	Skowronek polny		66.	Srokosz	x
25.	Jaskółka brzegówka		67.	Sójka	
26.	Jaskółka oknówka		68.	Sroka	
27.	Jaskółka dymówka		69.	Kawka	
28.	Świergotek drzewny		70.	Gawron	
29.	Świergotek łąkowy	x	71.	Wrona siwa	
30.	Pliszka żółta		72.	Kruk	

31.	Pliszka siwa		73.	Szpak	
32.	Strzyżyk		74.	Wróbel domowy	
33.	Płochacz pokrzywnica		75.	Wróbel mazurek	
34.	Rudzik		76.	Zięba	
35.	Słownik rdzawy	x	77.	Kulczyk	x
36.	Kopciuszek		78.	Dzwoniec	
37.	Pokląska		79.	Szczygieł	
38.	Białożyłka		80.	Makolągwa	
39.	Kos		81.	Gruboziób	
40.	Kwiczół		82.	Trznadel	
41.	Drozd śpiewak		83.	Ortolan	
42.	Rokitniczka	x	84.	Potrzos	

x - gniazdowanie niepewne

Ptaki są bardzo dobrym wskaźnikiem stanu środowiska na danym terenie co związane jest między innymi z łatwością ich obserwacji. Rozpatrując awiofaunę należy zwrócić uwagę na brak gatunków charakterystycznych dla środowiska głębi lasu oraz bardzo małą ilość gatunków wodnych. Na terenie gminy znajdują się gniazda bociana białego, co świadczy o dość dobrych warunkach bytowania tego gatunku czyli o ekologicznej gospodarce. Ciekawostką jest występowanie żurawia - jest to jedno z melicznych stanowisk tego płochliwego gatunku w okolicach Częstochowy.

Na terenie gminy stwierdzono występowanie następujących gatunków płazów:

- ropucha szara i zielona
- żaba trawna, wodna, rzekotka drzewna, huczek ziemny
- traszka grzebieniasta i pospolita
- natomiast z gadów:
- jaszczurka zwinka, padalec
- żmija zygzakowata
- zaskroniec.

Z obiektów prawnie chronionych występują

- pomnik przyrody ożywionej – dąb szypułkowy 3 sztuki 210, 270 i 370 cm w miejscowości Wilkowiecko na terenie cmentarza - rozporządzenie Wojewody Częstochowskiego nr 42/89 z dnia 12.12.1989 roku,
- lasy ochronne uznane: Zarządzeniem MOŚNiL nr 100 z dnia 23 lipca 1996 r. dla lasów będących w Zarządzie Państwowego Gospodarstwa Leśnego – Nadleśnictwa Kłobuck,
- gleby chronione IIIa – IIIb klasy bonitacyjnej gruntów ornych, III-ej klasy bonitacyjnej użytków zielonych oraz gleby organiczne, chronione na podstawie przepisów szczególnych.

4.3 ZABYTKI

Zgodnie z ustaleniami planu, jego celem jest zapewnienie możliwie najskuteczniejszej ochrony obiektów, zespołów oraz zespołów historycznych.

Gmina Opatów nie posiada wielu obiektów zabytkowych, natomiast jej obszar jest bogaty w stanowiska archeologiczne szczególnie z okresu prehistorycznego, w tym liczne stanowiska archeologiczne wpisane do rejestru zabytków.

Na terenie gminy Opatów obiektem zabytkowym wpisany do rejestru zabytków jest kościół miejscowości Wilkowiecko p.w. Św. Mikołaja z XVIII w.

Gmina Opatów to jednak obszar o ciekawej historii i bogatych tradycjach. Najstarsze ślady osadnictwa odnotowano już ponad 2000 lat p.n.e. Były to ślady osadnictwa paleolitycznego i mezozoicznego oraz znikome ślady osadnictwa neolitycznego. Nasilenie osadnictwa nastąpiło na przełomie epoki brązu i żelaza, a także w okresie wpływów rzymskich. Okres ten w zasadniczy sposób wpłynął na kształtowanie się kultury regionu, epoka brązu – kultura przedłużycka, epoka żelaza – kultura łużycka, okres wpływów rzymskich – kultura przeworska. Ponadto odkryto bogate wykopaliska pochodzące z okresu kultury łużyckiej i cmentarzysko z epoki brązu. Prace wykopaliskowe zostały wznowione po II wojnie światowej. W 1952 r., tj. z chwilą powołania powiatu w Kłobucku, Opatów znalazł się w granicach administracyjnych tego powiatu. Gmina Opatów leży na pograniczu Wyżyny Krakowsko – Wieluńskiej i Wyżyny Śląskiej.

Archeolodzy krakowscy stwierdzili, że wykopaliska z Opatowa stanowią bezcenną wartość dla nauki polskiej. Ekspozycje można podziwiać w Muzeum Archeologicznym w Krakowie.

W gminie znajduje się około 40 zabytków ruchomych, które przechowywane są w kościołach parafialnych na terenie: Opatowa, Wilkowiecka, Złochowic i Iwanowic Dużych. Za zabytek klasy "0" uważany jest XVIII-wieczny Kościół pw. św. Mikołaja w Wilkowiecku. Kościół ten wzniesiono w 1931 r. wykorzystując prezbiterium i wieżę z dawnego kościoła wzniesionego w 1760 roku. Ściany obiektu wykonane zostały z kamienia, stropy z drewna, a dach pokryto dachówką. Powierzchnia zabudowy budynku wynosi 500 m², a kubatura 4700 m³. Mury kościoła zwężają się ku górze, a na zewnątrz otacza je gzyms. Jak głosi historia wieś Wilkowiecko w XVI wieku była w posiadaniu szlacheckiego rodu pieczętującego się herbem Nekanda-Trepka, którego korzenie sięgają czasów Kazimierza Wielkiego.

Na terenie miasta i gminy Opatów znajdują się następujące cenne historycznie obiekty:

Opatów

- kościół pod wezwaniem św. Wojciecha 1919 – obraz XVI wieczny,
- chałupa drewniana 1920 r.,
- chałupa drewniana,

Iwanowice Duże

- kościół pod wezwaniem Matki Boskiej i św. Wojciecha 1901 r.,
- XVIII-wieczne organy znajdujące się w kościele parafialnym o cechach późnobarokowych,

Iwanowice Małe

- cmentarz katolicki,

Waleńców

- kaplica pod wezwaniem NMP, 1955 r.,
- park podworski z XIX kościołem,

Wilkowiecko

- kościół parafialny pod wezwaniem św. Mikołaja z XVII/XIX wieku,
- zagroda drewniana 1926 r,
- cmentarz rzymsko-katolicki założony ok. 1860 r. - obiekt zabytkowych
  - dąb szypułkowy – 25 sztuk,
  - robina biała – 10 sztuk,
  - brzoza brodawkowata – 5 sztuk,
  - kasztan biały – 1 sztuka,

- żywotnik zachodni – 12 sztuk,
- ul. Chodakowskiego, cmentarz Mogiła zbiorowa wojenna trzech partyzantów: Piotra Szmigła z Wilkowiecka i dwóch nieznanymi z Białegostoku i Radomska rozstrzelanych przez pluton żandarmerii niemieckiej 20 sierpnia 1944 roku,
- Ochotnicza Straż Pożarna – tablica upamiętniająca miejsce, na którym publicznie powieszono na szubienicy w 1943 roku przez hitlerowców 10 zakładników przywiezionych z więzienia w Lublińcu,
- ul. Żołnierza Września, droga Brzezinki – Wilkowiecko. Grób zbiorowy wojenny 4 żołnierzy polskich: Edwarda Tyborka, Włodzimierza Chołdaka, Wława Łyszczaka i nieznanego poległych pod Wilkowieckiem 1 września 1939 roku pom. Nagr.,

Złochowice

- XVIII-wieczne organy znajdujące się w kościele parafialnym o cechach późnobarokowych,
- chałupy drewniane z początku XX wieku,
- cmentarz katolicki,

Zwierzyniec Drugi

- chałupa drewniana ok. 1920 r.,

Zwierzyniec Pierwszy

- chałupa drewniana.

4.4 OKREŚLENIE, ANALIZA I OCENA ISTNIEJĄCEGO STANU ŚRODOWISKA OBZARÓW OBJĘTYCH PROJEKTEM PLANU

Projekt planu dotyczy zapisów odnoszących się do terenów położonych w całej gminie Opatów.

Analiza istniejącego stanu środowiska obszarów objętych projektem planu pozwala na stwierdzenie, że środowisko przyrodnicze obszarów objętych planem sprzyja realizacji ustaleń projektowanej zmiany planu.

	elementy środowiska	ocena istniejącego stanu środowiska obszarów objętych projektem planu, dla których następuje zmiana przeznaczenia
1	różnorodność biologiczna	obszary objęte projektem planu, dla których następuje zmiana przeznaczenia, stanowią tereny przekształcone – zabudowane lub utwardzone; zmiana nie dotyczy korytarzy ekologicznych, terenów cennych przyrodniczo lub w pobliżu cieków wodnych
2	obszary i obiekty o wartościach przyrodniczych	w granicach obszarów, których dotyczy zmiana projektu planu, nie występują obszary i obiekty chronione na podstawie ustawy o ochronie przyrody
3	szata roślinna	w granicach obszarów, dla których następuje zmiana przeznaczenia, nie występują rośliny lub siedliska wymagające ochrony
4	świat zwierzęcy	obszary nie są położone w granicach korytarza migracji ptaków, brak negatywnego wpływu na możliwość migracji ptaków; obszary nie są położone w granicach korytarza spójności obszarów chronionych
5	wody powierzchniowe	Zmiana nie dotyczy terenów związanych z rzeką, ciekami lub rowami; usytuowanie tych obszarów w stosunku do rowów, cieków, rzek i zbiorników wyłącza możliwość wzajemnego negatywnego oddziaływania
6	wody podziemne	położone w granicach obszaru zasilania GZWP 325 – stosunkowo dobrze chronione przed zanieczyszczeniami
7	kopaliny, gleby	w granicach obszarów objętych zmianą planu, dla których następuje zmiana przeznaczenia, nie występują udokumentowane złoża kopaliny;

		w granicach obszarów objętych projektem planu nie występują gleby III klasy bonitacyjnej;
8	krajobraz	obszary objęte projektem zmiany planu nie wyróżniają się ze względu na występujące walory krajobrazowe
9	klimat	obszary objęte projektem zmiany planu są położone poza obszarami występowania niekorzystnych zjawisk klimatycznych oraz poza obszarami, których zabudowa może wpłynąć na istniejący klimat
10	zabytki	Obszary położone poza ochroną konserwatorską

5. CHARAKTERYSTYKA ISTNIEJĄCYCH NEGATYWNYCH ODDZIAŁYWAŃ NA ŚRODOWISKO

W granicach gminy do istniejących negatywnych oddziaływań na środowisko należy zaliczyć występowanie:

- 1) przekroczenie poziomów zanieczyszczeń niektórych cieków naturalnych oraz spowodowanych:
  - a) występowaniem nieszczelnych szamb (oddziaływania długoterminowe, stałe, lokalne, zauważalne),
  - b) niekontrolowanym odprowadzaniem nieoczyszczonych ścieków do gruntu i do cieków wodnych (oddziaływania chwilowe, miejscowe, zauważalne),
  - c) działalnością rolniczą i produkcyjną (oddziaływania chwilowe, miejscowe, zauważalne);
- 2) ponadnormatywnego zanieczyszczenia powietrza spowodowanego:
  - a) ruchem komunikacyjnym, w tym ruchem tranzytowym (możliwość występowania chwilowo i miejscowo ponadnormatywnej emisji tlenu azotu, niemetanowych lotnych związków organicznych, tlenu węgla oraz pyłów; oddziaływanie nieznaczne, bezpośrednie),
  - b) spalaniem w kotłowniach i paleniskach indywidualnych oraz kotłowniach lokalnych: węgla i paliw niskiej jakości w celach grzewczych a także różnego rodzaju odpadów (możliwość występowania okresowo i lokalnie przekroczenia dopuszczalnych poziomów zanieczyszczeń wskutek tzw. emisji niskiej: tlenu i dwutlenku węgla, pyłów, dwutlenku siarki, kadmu, ołowiu, wielopierścieniowych węglowodorów aromatycznych, niemetanowych lotnych związków organicznych oraz dioksyn i furanów; oddziaływanie zauważalne, bezpośrednie),
  - c) funkcjonowaniem zakładów produkcyjnych i rzemieślniczych – dotyczy przypadków nie przestrzegania przepisów z zakresu ochrony środowiska i reżimów technologicznych, stosowania opału niskiej jakości lub przestarzałych systemów grzewczych, spalania odpadów - (notowane są okresowo i miejscowo przekroczenia dopuszczalnych poziomów zanieczyszczeń; oddziaływanie zauważalne, bezpośrednie);
- 3) terenów o ponadnormatywnym hałasie, spowodowanym:
  - a) ruchem pojazdów samochodowych (chwilowo lub okresowo i miejscowo notowane są przekroczenia progowych poziomów hałasu wzdłuż dróg o występującym ruchu tranzytowym, w tym pojazdów ciężkich, szczególnie przy złym stanie nawierzchni drogi; oddziaływanie zauważalne, bezpośrednie),
  - c) prowadzeniem działalności produkcyjnej i wydobywczej lub rolniczej (chwilowo i miejscowo; oddziaływanie nieznaczne, bezpośrednie);
- 4) obszarów o ponadnormatywnym promieniowaniu elektromagnetycznym, spowodowanym liniami elektroenergetycznymi i telefonią komórkową (oddziaływanie długoterminowe, stałe, miejscowe, nieznaczne, bezpośrednie).

Na obszarze gminy nie ustalono obszarów ograniczonego użytkowania, brak jest też:

- a) zakładów o zwiększonym lub dużym ryzyku wystąpienia poważnej awarii przemysłowej,

- b) instalacji mogących powodować znaczne zanieczyszczenie poszczególnych elementów przyrodniczych albo środowiska,
- c) terenów naturalnych zagrożonych geologicznych i terenów zagrożonych osuwaniem się mas ziemnych.

Wśród analizowanych terenów objętych projektowaną zmianą planu nie występują obszary położone w granicach obszarów szczególnego zagrożenia powodzią, podmokłych, w tym z występowaniem miejscowo gleb pochodzenia organicznego.

Pozostałe istniejące negatywne oddziaływania na środowisko.

Dewastacja, degradacja gleb i krajobrazu.

Degradacja powierzchni ziemi na terenie gminy powodowana jest zarówno przez czynniki naturalne (wiatr, woda), jak również i czynniki antropogeniczne, w szczególności:

- przekształcanie powierzchni ziemi i krajobrazu lokalnego w wyniku powierzchniowej eksploatacji złóż surowców mineralnych, niwelacji terenu w związku z posadowieniem obiektów kubaturowych (budowlanych), realizacji zbiorników wodnych oraz elementów infrastruktury technicznej i komunikacyjnej,
- zmiany stosunków wodnych (melioracje, leje depresji),
- zanieczyszczenie gleb
- zmiany sposobu użytkowania gruntów rolnych i leśnych w wyniku przekazywania ich na cele nie związane z gospodarką rolną,
- nieuporządkowana gospodarka ściekowa, umożliwiająca gromadzenie na większości obszaru gminy ścieków w lokalnych zbiornikach bezodpływowych – szambach.

Złóża surowców mineralnych.

Na terenie gminy Opatów brak jest udokumentowanych złóż kopalin.

Zagrożenia powodziowe.

Na terenie gminy występuje zagrożenie powodziowe w obrębie doliny rzeki Opatówki. Występują: obszary szczególnego zagrożenia powodzią, w rozumieniu art. 9 ust. 1 pkt 6c) lit. „a” ustawy Prawo wodne, tj. obszary, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest średnie i wynosi raz na 100 lat ($p=1\%$), obszary szczególnego zagrożenia powodzią, w rozumieniu art. 9 ust. 1 pkt 6c) lit. „b” ustawy Prawo wodne, tj. obszary, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest wysokie i wynosi raz na 10 lat ($p=10\%$), obszary, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest niskie i wynosi raz na 500 lat ($p=0,2\%$),

W strefie tej znajdują się ekstensywnie użytkowane łąki. Na niewielkim fragmencie znajduje się teren przeznaczony pod zabudowę. Zabudowa ta będzie możliwa wyłącznie po spełnieniu warunków określonych przez właściwego dyrektora regionalnego zarządu gospodarki wodnej.

6. OKREŚLENIE, ANALIZA I OCENA ISTNIEJĄCYCH PROBLEMÓW OCHRONY ŚRODOWISKA ISTOTNYCH Z PUNKTU WIDZENIA REALIZACJI PROJEKTOWANEJ ZMIANY PLANU MIEJSCOWEGO, W TYM OBSZARÓW CHRONIONYCH NA PODSTAWIE USTAWY O OCHRONIE PRZYRODY

Środowisko przyrodnicze na obszarze gminy uległo stosunkowo niewielkim przekształceniom. Dominują w nim elementy o charakterze naturalnym – tereny przekształcone w kierunku rolnym nie wywołujące uciążliwych i nieodwracalnych skutków.

Obszary leśne i rolne zajmują ponad 90% powierzchni gminy.

Teren gminy cechuje się dobrym stanem środowiska, w tym należy wyróżnić:

- a) stosunkowo duże zróżnicowanie środowiska biologicznego,
- b) generalnie brak występowania zagrożeń dla zdrowia ludzi, zwierząt, roślin,
- c) dobre warunki klimatyczne,
- d) stosunkowo dobre wskaźniki jakości powietrza,
- e) generalnie niski poziom hałasu.

Teren gminy nie wyróżnia się ze względu na istniejące zasoby naturalne, krajobraz, stan

powierzchni ziemi.

Środowisko przyrodnicze wykazuje też stosunkowo duże zdolności do regeneracji. Sprzyja temu przede wszystkim duża lesistość i dobre warunki klimatyczne.

Najbardziej narażone na degradację są tereny silnie zurbanizowane, nieskanalizowane, z występującą tzw. niską emisją oraz tereny położone wzdłuż dróg komunikacyjnych o dużym natężeniu ruchu.

Projektowane ustalenia zmiany planu pozostają bez wpływu na ochronę tych terenów.

Do terenów cennych przyrodniczo, wymagających ochrony i wprowadzenia odpowiednich zapisów w dokumentach planistycznych gminy (studium, planach miejscowych) należy zaliczyć:

- a) doliny rzek i cieków wodnych z towarzyszącymi łąkami i pastwiskami, terenów podmokłych lub zagrożonych powodzią i podtopieniami, stanowiących korytarze ekologiczne,
- b) tereny leśne,
- c) istniejące zadrzewienia śródpolne,
- d) niektóre tereny rolne obejmujące: gleby wysokich klas bonitacyjnych, gleby pochodzenia organicznego, łąki i pastwiska.

Powyżej wymienione obiekty i obszary mogą być narażone na różnego rodzaju zanieczyszczenia lub niekorzystne przekształcenia. Brak jest możliwości wprowadzenia w sposób automatyczny w planie zakazu zabudowy tych terenów – tego rodzaju zakaz ograniczający wykonywanie prawa własności musi być w sposób szczególny uzasadniony. W projekcie zmiany planu nie wprowadzono żadnych zmian w stosunku do planu obowiązującego, które naruszałyby zasadę zrównoważonego rozwoju gminy.

Ponadto, do podstawowych istniejących problemów ochrony środowiska, wymagających uwzględnienia w projekcie planu należy:

- a) stan wód powierzchniowych i wód podziemnych oraz możliwość pogorszenia ich stanu wskutek braku skanalizowania większości terenów zabudowanych,
  - b) występowanie terenów o obniżonej jakości powietrza, z występującą tzw. niską emisją oraz terenów położonych wzdłuż dróg komunikacyjnych o dużym natężeniu ruchu,
  - c) zapewnienie możliwości migracji zwierząt i funkcjonowania korytarzy ekologicznych.
- Niniejszy projekt nie narusza cytowanych zasad.

Projekt nie narusza zapewnionej w obowiązującym planie równowagi przyrodniczej oraz racjonalnej gospodarki zasobami środowiska.

Z oceny istniejących uwarunkowań środowiskowych wynika, iż na obszarze gminy za istotne problemy w zakresie ochrony środowiska należy uznać:

- zachowanie oraz ochronę przed przekształceniem, dewastacją i degradacją terenów o walorach krajobrazowych oraz przyrodniczych decydujących o bioróżnorodności obszaru,
- zapewnienie ciągłości korytarzy ekologicznych, w szczególności doliny rzeki Liswarty, stanowiącej o głównych powiązaniach ekologicznych z innymi wartościowymi obszarami, położonymi poza granicami gminy poprzez ochronę doliny przez zainwestowaniem, nie związanym z gospodarką wodną,
- ochronę wód podziemnych przed zanieczyszczeniem, tj. GZWP-325, oraz obszarów pozostających w zasięgu alimentacji eksploatowanych ujęć wód podziemnych,
- ochronę terenów rolniczej przestrzeni produkcyjnej przed zmianą istniejącego sposobu użytkowania,
- niezadawalający stan czystości wód powierzchniowych dla wykorzystania rekreacyjnego,
- ochronę dolin rzecznych przed zainwestowaniem obiektami nie związanymi z gospodarką wodną,
- istniejące zainwestowanie na terenach pozostających w pobliżu strefy szczególnego zagrożenia powodzią,
- zwiększenie powierzchni terenów leśnych decydujących o różnorodności przyrodniczej obszaru,
- ograniczenie emisji zanieczyszczeń do powietrza atmosferycznego,

- występowanie elementów infrastruktury technicznej wymagających uwzględniania stref technicznych wyłączonych z zainwestowania,
- występowanie obiektów i obszarów prawnie chronionych.

Każda planowana inwestycja mogąca znacząco oddziaływać na środowisko musi uzyskać tzw. decyzję środowiskową, której wydanie poprzedzone jest oceną oddziaływania na środowisko (OOS). Celem OOS jest określenie czy wpływ danej inwestycji będzie znaczący dla środowiska, co pomoże w podjęciu decyzji zezwalającej na realizację danego przedsięwzięcia.

Obszar gminy Opatów pozostaje poza zasięgiem większości ustanowionych form ochrony przyrody wyznaczonych na podstawie ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody.

W projekcie zmiany nie naruszono zasad w planie obowiązującym, w którym uwzględniono: pomniki przyrody oraz korytarze ekologiczne.

Najważniejsze problemy ochrony środowiska na terenie Gminy Opatów to:

- brak kanalizacji sanitarnej i oczyszczalni ścieków, nieuregulowana gospodarka wodno – ściekowa, mająca znaczny wpływ na zanieczyszczenia gleby oraz wód gruntowych i podziemnych oraz wód głębinowych,
- optymalne gospodarowanie przestrzenią i ograniczenie presji urbanistycznej,
- dostosowanie i przebudowa układu drenarskiego dla potrzeb realizacji obiektów budowlanych i infrastruktury technicznej,
- dzikie wysypiska śmieci.

Środowisko przyrodnicze na obszarze gminy uległo stosunkowo niewielkim przekształceniom. Dominują w nim elementy o charakterze naturalnym – lasy oraz tereny przekształcone w kierunku rolnym, nie wywołujące uciążliwych i nieodwracalnych skutków.

Teren gminy cechuje się dobrym stanem środowiska, w tym należy wyróżnić:

- stosunkowo duże zróżnicowanie środowiska biologicznego,
- generalnie brak występowania zagrożeń dla zdrowia ludzi, zwierząt, roślin,
- dobre warunki klimatyczne,
- stosunkowo dobre wskaźniki jakości powietrza,
- generalnie niski poziom hałasu.

Teren gminy nie wyróżnia się ze względu na istniejące zasoby naturalne, krajobraz, stan powierzchni ziemi.

Środowisko przyrodnicze wykazuje też stosunkowo duże zdolności do regeneracji. Sprzyja temu przede wszystkim duża lesistość i dobre warunki klimatyczne.

W granicach gminy nie występują: obszary NATURA 2000, parki narodowe; wśród terenów chronionych na podstawie ustawy o ochronie przyrody należy wyróżnić pomniki przyrody.

Do obiektów i obszarów o wysokich walorach należy zaliczyć również obiekty wpisane do rejestru zabytków.

Powyżej wymienione obiekty i obszary są dobrze zachowane i w sposób wystarczający chronione (poprzez wprowadzone dotychczas formy ochrony, położenie tych obiektów i terenów a także fakt, że większość tych terenów stanowi własność państwową lub kościelną).

Sporządzany projekt zmiany planu nie dotyczy jakichkolwiek zmian planu obowiązującego, w sposób prawidłowy adaptującego zasady ochrony tych terenów, określone w odpowiednich aktach prawnych.

Do obszarów cennych przyrodniczo, wymagających ochrony i wprowadzenia odpowiednich zapisów w dokumentach planistycznych gminy (studium, planach miejscowych) należy zaliczyć:

- doliny rzeki Opatówki wraz z towarzyszącymi łąkami i pastwiskami, terenów podmokłych lub zagrożonych podtopieniami, stanowiących korytarze ekologiczne,
- pozostałe tereny leśne oraz istniejące zadrzewienia śródpolne, przydrożne i nadwodne,
- niektóre tereny rolne obejmujące: gleby wysokich klas bonitacyjnych, gleby pochodzenia organicznego, łąki i pastwiska.

Powyżej wymienione obiekty i obszary mogą być narażone na różnego rodzaju zanieczyszczenia lub niekorzystne przekształcenia; w obecnym stanie prawnym brak jest odpowiedniej ochrony tych terenów wprowadzonych na podstawie przepisów odrębnych lub

ich ochrona na podstawie przepisów odrębnych może być niewystarczająca.

Do podstawowych istniejących problemów ochrony środowiska, wymagających uwzględnienia w dokumentach planistycznych gminy (studium, planach miejscowych) należy:

- stan większości wód powierzchniowych i podziemnych – poziomu czwartorzędowego oraz możliwość pogorszenia ich stanu wskutek braku skanalizowania większości terenów zabudowanych,
- występujące zagrożenie zanieczyszczenia wód podziemnych – poziomu jurajskiego wskutek braku skanalizowania większości terenów zabudowanych,
- występowanie terenów o obniżonej jakości powietrza, z występującą tzw. niską emisją oraz terenów położonych wzdłuż dróg komunikacyjnych o dużym natężeniu ruchu.

Stan i uwarunkowania środowiska na terenie gminy, określone zostały w rozdziale 4 niniejszej prognozy.

Generalnie należy stwierdzić, iż na terenie gminy, znaczącym zagrożeniem dla środowiska oraz ludzi jest zagrożenie powodziowe.

Proponowane w projekcie zmiany planu nie dotyczą terenów szczególnego zagrożenia powodzią (tereny zalewowe).

Znaczące zagrożenie dla środowiska może być również, związane z ryzykiem, wystąpienie poważnych awarii. Zgodnie z art. 3 pkt 23 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. – Prawo ochrony środowiska, poprzez „poważną awarię” rozumie się zdarzenie, w szczególności emisję, pożar lub eksplozję, powstałe w trakcie procesu przemysłowego, magazynowania lub transportu w którym występuje jedna lub więcej niebezpiecznych substancji, prowadzące do natychmiastowego powstania zagrożenia życia lub zdrowia ludzi lub środowiska lub powstania takiego zagrożenia z opóźnieniem. Zgodnie art. 3 pkt 37 poprzez „substancję niebezpieczną” rozumie się jedną lub więcej substancji albo mieszaniny substancji, które ze względu na swoje właściwości chemiczne, biologiczne lub promieniotwórcze mogą w razie nieprawidłowego obchodzenia się z nimi, spowodować zagrożenie życia lub zdrowia ludzi lub środowiska; substancją niebezpieczną może być surowiec, produkt, półprodukt, odpad, a także substancja powstała w wyniku awarii.

W przypadku awarii możemy mieć do czynienia z wystąpieniem pożaru, eksplozji lub wycieku substancji. Bezpośrednie zagrożenie pożarem lub eksplozją stwarza transport paliw, gazów, oleju lub ich magazynowanie. Zagrożenie może wiązać się np. z rozszczelnieniem zbiorników paliw na stacjach benzynowych, a w przypadku gazociągów również ze sposobem ich doprowadzenia lub przyłączenia, szczelności oraz pracy stacji redukcyjnej. Potencjalne źródła zagrożenia dla środowiska i zdrowia ludzi mogą stanowić pęknięcia rurociągów w wyniku niewłaściwej konserwacji lub złego stanu technicznego urządzeń. W przypadku wystąpienia awarii na jej negatywne skutki narażone są: powierzchnia gruntu – gleba, wody podziemne i powierzchniowe, powietrze oraz zdrowie i życie ludzi. Na terenie gminy nie występują zakłady posiadające bądź produkujące materiały niebezpieczne, stwarzające potencjalne zagrożenia chemiczno - pożarowe.

Potencjalne zagrożenie mogą stwarzać stacje benzynowe i stacje dystrybucji gazu. Projekt nie przewiduje nowych terenów dla realizacji stacji paliw. Obszarami najbardziej zagrożonymi są tereny wzdłuż drogi wojewódzkiej.

Stacje i linie elektromagnetyczne oraz stacje bazowe telefonii komórkowej są źródłem promieniowania elektromagnetycznego. Projekt zmiany planu nie dotyczy ww. zagadnień.

Budowa szkieletowych lokalnych i regionalnych szerokopasmowych łączy z siecią szerokopasmową na poziomie centralnym.

Budowa sieci wodociągowej i kanalizacyjnej przebiega wzdłuż ciągów drogowych oraz przez tereny prywatnych posesji (działek budowlanych) i jest korzystna z następujących względów:

- budowa sieci wodociągowej zapewni mieszkańcom możliwość korzystania z wody dobrej jakości,
- budowa sieci kanalizacyjnej poprawi stan środowiska w gminie, stan zdrowotności, czystości gleb oraz jakość wód podziemnych i powierzchniowych,
- eksploatacja sieci wodociągowej i kanalizacyjnej nie powoduje negatywnych oddziaływań na środowisko przyrodnicze, powietrze atmosferyczne, wody powierzchniowe, krajobraz, nie emituje hałasu.

7. OKREŚLENIE, ANALIZA I OCENA PRZEWIDYWANYCH ZNACZĄCYCH ODDZIAŁYWAŃ NA ŚRODOWISKO A TAKŻE NA CELE I PRZEDMIOT OCHRONY OBSZARU NATURA 2000 ORAZ INTEGRALNOŚĆ TEGO OBSZARU

W granicach gminy nie występują obszary NATURA 2000.

Zakres wprowadzonych projektem zmiany planu zmian nie daje żadnych podstaw do obaw, aby znaczące oddziaływania na środowisko spowodowane w wyniku ich realizacji mogło mieć jakikolwiek wpływ na:

- cele i przedmiot ochrony sąsiadujących obszarów NATURA 2000, a także na ich integralność,
- możliwość migracji zwierząt i funkcjonowanie korytarzy ekologicznych, w tym korytarzy migracji ptaków oraz ssaków kopytnych i drapieżnych, a także krajowego korytarza spójności obszarów chronionych.

W niniejszej zmianie planu miejscowego nie wyznacza się nowych terenów, które mogą powodować:

1) powstawania nadmiernej ilości ścieków: komunalnych (mieszaniwy ścieków bytowych i wód opadowych) oraz przemysłowych (ścieków poprodukcyjnych lub ścieków z zanieczyszczonych powierzchni);

biorąc pod uwagę zakres zmian, oddziaływanie nie spowoduje znaczących zmian w stosunku do oddziaływań wynikających z realizacji ustaleń zmienianego planu;

2) nadmiernego wytwarzania odpadów; wytwarzane odpady będą zaliczone zasadniczo do grupy odpadów komunalnych; w związku z realizacją inwestycji istnieje możliwość powstawania odpadów remontowo-budowlanych; skala oddziaływania uzależniona jest od zasad prowadzenia gospodarki odpadami na terenie gminy (odpowiednia zbiórka odpadów, wprowadzenie segregacji odpadów), od rodzaju prowadzonej działalności i stosowanej technologii (kategorii i ilości wytwarzanych odpadów, od wielkości odpadów poddanych odzyskowi lub unieszkodliwieniu) oraz od właściwego postępowania z odpadami niebezpiecznymi (selektywna zbiórka i wywóz przez wyspecjalizowane firmy);

biorąc pod uwagę zakres zmian oddziaływanie nie spowoduje zmian w stosunku do oddziaływań wynikających z realizacji ustaleń zmienianego planu;

3) emitowaniem hałasu i drgań związanych z: realizacją inwestycji, z prowadzoną działalnością oraz z ruchem pojazdów samochodowych;

skala oddziaływania uzależniona jest m.in. od: sposobu realizacji inwestycji, od spełnienia wymagań dotyczących emitowanego hałasu wynikających z przepisów odrębnych, od sposobu prowadzenia działalności (stosowania odpowiednich urządzeń i zabezpieczeń przed hałasem i drganiami, od natężenia ruchu komunikacyjnego, od jakości pojazdów samochodowych i jakości dróg; istotne w skali oddziaływania hałasem jest ukształtowanie terenu i pokrycie terenu roślinnością; podstawowe znaczenie dla zmniejszenia hałasu ma przestrzeganie przepisów określających dopuszczalne poziomy hałasu w środowisku, z uwzględnieniem rodzaju zabudowy i pory dnia; biorąc pod uwagę zakres zmian, skala oddziaływania w tym zakresie może być nieznaczna, nie przekraczająca wielkości dopuszczalnych przepisami odrębnymi; nie przewiduje się oddziaływań powodowanych przez planowane i istniejące zagospodarowanie terenów;

nie przewiduje się zmian w stosunku do oddziaływań wynikających z realizacji ustaleń zmienianego planu;

4) emisję pyłów i gazów do powietrza wynikającą z ogrzewania budynków i funkcjonowania kotłowni (emisja dwutlenku siarki, tlenków azotu, tlenku i dwutlenku węgla, beznzo(a)pirenu, dioksyn, furanów oraz pyłu); skala oddziaływania uzależniona jest od rodzaju stosowanego paliwa, ilości spalane go paliwa (zależność od parametrów energetycznych budynków i uwarunkowań klimatycznych) i jakości urządzeń grzewczych; skala oddziaływania zależna jest również od koncentracji zabudowy i przewietrzania (problem niskiej emisji występuje zazwyczaj w zwartej zabudowie, z przewagą zabudowy w złym stanie technicznym); biorąc pod uwagę zakres zmian, skala oddziaływania w tym zakresie może być nieznaczna, nie przekraczająca wielkości dopuszczalnych przepisami

odrębnymi; nie przewiduje się kumulacji oddziaływań powodowanych przez planowane i istniejące zagospodarowanie terenów;

nie przewiduje się oddziaływań wynikających z realizacji ustaleń zmienianego planu;

5) emisję pyłów i gazów do powietrza wynikającą z prowadzonej działalności; skala i rodzaj emitowanych zanieczyszczeń uzależnione są od rodzaju i skali prowadzonej działalności oraz od stosowanych technologii; podstawowe znaczenie dla ograniczenia oddziaływania na środowisko ma przestrzeganie dopuszczalnych wielkości emitowanych do powietrza zanieczyszczeń określonych w przepisach odrębnych, z uwzględnieniem rodzaju zabudowy na terenach sąsiadujących; biorąc pod uwagę wielkość terenów dopuszczonych do prowadzenia działalności oraz dopuszczone funkcje terenów skala oddziaływania w tym zakresie może być nieznaczna; nie przewiduje się kumulacji oddziaływań powodowanych przez planowane i istniejące zagospodarowanie terenów;

nie przewiduje się oddziaływań wynikających z realizacji ustaleń zmienianego planu;;

6) zanieczyszczeń powietrza powodowanych przez pojazdy silnikowe, w tym pojazdów samochodowych – węglowodorów aromatycznych, benzenu, tlenu azotu, tlenu i dwutlenku węgla, pyłów zawieszonych zawierających metale ciężkie); skala i rodzaj emitowanych zanieczyszczeń uzależnione są od natężenia ruchu komunikacyjnego, jakości pojazdów, stanu technicznego i czystości dróg, rodzaju zieleni usytuowanej wzdłuż dróg; skala oddziaływania uzależniona jest też od odległości budynków przeznaczonych na pobyt ludzi od dróg; biorąc pod uwagę zakres zmian i odległość od zabudowy, skala oddziaływania w tym zakresie może być nieznaczna, nie przekraczająca wielkości dopuszczalnych przepisami odrębnymi; nie przewiduje się kumulacji oddziaływań powodowanych przez planowane i istniejące zagospodarowanie terenów;

nie przewiduje się zmian w stosunku do oddziaływań wynikających z realizacji ustaleń zmienianego planu;

7) zajęciem terenu pod inwestycje – mogących powodować: naruszenie pokrywy glebowej, przekształcenie naturalnej rzeźby terenu, możliwość naruszenia stosunków wodnych; skala oddziaływania jest uzależniona od sposobu realizacji inwestycji, w tym dostosowania lokalizacji inwestycji do występujących warunków hydrogeologicznych oraz od minimalizowania powierzchni terenów utwardzonych; biorąc pod uwagę zakres zmian, skala oddziaływania w tym zakresie może być nieznaczna;

nie przewiduje się zmian w stosunku do oddziaływań wynikających z realizacji ustaleń zmienianego planu;

Przy sporządzonych prawidłowo zapisach planu miejscowego i przy założeniu, że będą one przestrzegane przy realizacji tych zmian, wystąpienie oddziaływania na środowisko nie powinno ulec zmianie w stosunku do zmienianego planu.

Analiza ustaleń sporządzonego projektu zmiany planu pozwala na stwierdzenie, że nie wystąpi znaczące oddziaływanie na środowisko, a występujące oddziaływania będą się mieściły w granicach dopuszczonych przepisami odrębnymi wielkościach.

Dokonywane w projekcie zmiany w zakresie zagospodarowania przestrzennego nie dotyczą terenów występowania wartościowych lub chronionych siedlisk przyrodniczych, miejsc gniazdowania i rozrodu chronionych gatunków zwierząt lub obszarów objętych ochroną prawną.

Rozwiązania eliminujące negatywne skutki dla środowiska określone zostały w ramach polityki w zakresie ochrony środowiska przyrodniczego, kulturowego, kierunkach rozwoju infrastruktury technicznej i komunikacyjnej.

Określenie przewidywanych znaczących oddziaływań na środowisko a także na cele i przedmiot ochrony obszaru natura 2000 oraz integralność tego obszaru.

W granicach gminy Opatów nie występują: obszary NATURA 2000. Również zakres wprowadzonych zmian nie daje żadnych podstaw do obaw, aby znaczące oddziaływania na środowisko spowodowane w wyniku ich realizacji mogło mieć jakikolwiek wpływ na cele i przedmiot ochrony wyznaczonych obszarów NATURA 2000, a także na ich integralność.

Analiza i ocena przewidywanych znaczących oddziaływań na elementy środowiska wynikających z ustaleń miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego:

Elementy środowiska	Przewidywane skutki wpływu realizacji ustaleń zmiany planu
Różnorodność biologiczna	Projektowane zmiany przeznaczenia terenów dotyczą obszarów o najmniejszym zróżnicowaniu biologicznym. W ustaleniach uwzględniono zachowanie ciągłości obecnych ekosystemów. Nie przewiduje się wpływu ustaleń na ten element środowiska.
Zasoby naturalne	Na terenie gminy występują ustanowione tereny górnicze, obejmujące niewielkie tereny; udokumentowane złoża surowców mineralnych dotyczą rud żelaza, nie mających obecnie żadnego znaczenia użytkowego oraz niewielkich terenów z występowaniem kopalin pospolitych, mających znaczenie użytkowe. Ustalenia nie mają wpływu na powyższe tereny. Ustalenia są w tym zakresie neutralne.
Ludzie	Na obszarze gminy nie występują szczególne zagrożenia zdrowia ludzi. Wprowadzona w ustaleniach skala zmian i ich lokalizacja będzie w tym zakresie neutralna.
Zwierzęta	W związku z występowaniem znacznych obszarów leśnych występuje stosunkowo duża liczba gatunków dzikich zwierząt. Wśród spotykanych gatunków nie występują zwierzęta, dla których istnieje obowiązek wyznaczania ochrony miejsc ich stałego przebywania lub miejsc rozrodu. Ustalenia nie naruszają istniejących siedlisk, nie pogarszają też w stosunku do stanu istniejącego możliwości migracji zwierząt (wprowadzono odpowiednie zapisy w tym zakresie). Ustalenia w tym zakresie są neutralne.
Rośliny	Na terenie gminy, poza terenami prawnie chronionymi, występują nieliczne stanowiska gatunków roślin chronionych i rzadkich. Występują jednak one lokalnie, poza terenami dopuszczonymi do zabudowy i nie posiadają znaczenia wskazującego na konieczność objęcia ich formami ochrony określonymi w przepisach o ochronie przyrody. Ustalenia w tym zakresie są neutralne.
Wody powierzchniowe i wglębne	Większość rzek (przechodzących przez tereny zurbanizowane lub odbierających ścieki oczyszczone z oczyszczalni ścieków) prowadzi wody zanieczyszczone. Biorąc pod uwagę budowę geologiczną terenu wody podziemne nie są dobrze chronione przed zanieczyszczeniami. Podstawowe środki ochrony wód należą do działań prawnych i inwestycyjnych (m.in. poprzez: przestrzeganie przepisów z zakresu: prawa ochrony środowiska, prawa wodnego i prawa budowlanego; realizację systemu kanalizacji sanitarnej i modernizację istniejących oczyszczalni ścieków; właściwe postępowanie ze ściekami i substancjami ropopochodnymi; przestrzeganie przepisów w/z szczelności i kontroli eksploatacji szamb; właściwe prowadzenie produkcji rolnej, w tym odpowiednie postępowanie z gnojówką i obornikiem a także wprowadzenie odpowiednich ograniczeń prawnych na podstawie przepisów prawa wodnego – m.in. poprzez wyznaczenie stref ochrony ujęć wód podziemnych, zatwierdzenie warunków korzystania z wód podziemnych i studium ochrony przeciwpowodziowej). W granicach obszarów nie występują wody powierzchniowe. Ustalenia nie mają wpływu na powyższe tereny. Ustalenia są w tym zakresie neutralne.

Powietrze	<p>Obszar gminy cechuje się stosunkowo dobrymi wskaźnikami jakości powietrza. Występują tereny o obniżonej jakości powietrza, z występującą tzw. niską emisją oraz tereny położone wzdłuż dróg komunikacyjnych o dużym natężeniu ruchu.</p> <p>Podstawowe środki ochrony powietrza należą do działań prawnych i inwestycyjnych innych niż plan miejscowy.</p> <p>Ze względu na rodzaj i skalę zmian w stosunku do dotychczasowego zagospodarowania i przeznaczenia terenów, pod warunkiem przestrzegania obowiązujących przepisów z zakresu ochrony powietrza i ograniczeń wprowadzonych w ustaleniach skutki realizacji projektowanych zmian będą dla środowiska neutralne; nie powinny wystąpić też negatywne zmiany odnoszące się do ilości i typu źródeł emisji zanieczyszczeń powietrza atmosferycznego.</p> <p>Ustalenia nie mają wpływu na powyższe tereny.</p> <p>Ustalenia są w tym zakresie neutralne.</p>
Powierzchnia ziemi	<p>Wykorzystania terenu dla inwestycji spowoduje wyłączenie części terenów z produkcji rolnej (zmniejszenie powierzchni biologicznie czynnej).</p> <p>Na ograniczenie negatywnego wpływu w tym zakresie podstawowe znaczenie będzie miała ochrona warstwy próchnicznej. Istotne będzie również przestrzeganie zachowania minimalnych powierzchni biologicznie czynnych poszczególnych terenów wyznaczonych w ustaleniach (eliminacja utwardzania dużych powierzchni terenu).</p> <p>Ustalenia nie mają wpływu na powyższe tereny.</p> <p>Ustalenia są w tym zakresie neutralne.</p>
Krajobraz	<p>Obszar gminy posiada stosunkowo małe urozmaicenie pod względem ukształtowania terenu, a plan nie przewiduje znacznych przekształceń terenu.</p> <p>Obszary objęte zmianą planu nie wyróżniają się ze względu na występujące walory krajobrazowe.</p> <p>Ustalenia chronią najcenniejsze elementy krajobrazu (doliny rzeczne, kompleksy leśne) przed ich niekontrolowanym przekształceniem.</p> <p>Ustalenia nie mają wpływu na powyższe tereny.</p> <p>Ustalenia są w tym zakresie neutralne.</p>
Klimat	<p>Ze względu na projektowane funkcje i sposób zagospodarowania terenów nie przewiduje się wpływu wprowadzonych ustaleń na klimat.</p> <p>Podstawowe znaczenie dla zachowania korzystnych warunków klimatycznych jest ochrona dużych kompleksów leśnych oraz ochrona przed zabudową dolin rzecznych (zapewnienie prawidłowych warunków przewietrzania).</p> <p>Ustalenia nie mają wpływu na powyższe tereny.</p> <p>Ustalenia są w tym zakresie neutralne.</p>
Zabytki	<p>Obiekty i obszary wpisane do rejestru zabytków są chronione w sposób wystarczający. W granicach obszarów nie występują obiekty lub obszary wymagające ochrony jako zabytki; w tym nie występują zabytki archeologiczne.</p> <p>Ustalenia zmiany wprowadzają ochronę pozostałych obiektów zabytkowych.</p> <p>Ustalenia nie mają wpływu na powyższe tereny.</p> <p>Ustalenia są w tym zakresie neutralne.</p>
Dobra materialne	<p>W granicach gminy brak obiektów wymagających ochrony w tym zakresie.</p>

8. OKREŚLENIE, ANALIZA I OCENA STANU ŚRODOWISKA NA OBSZARACH OBJĘTYCH PRZEWIDYWANYM ZNACZĄCYM ODDZIAŁYWANIEM WYNIKAJĄCYM Z REALIZACJI PROJEKTOWANEGO PLANU MIEJSCOWEGO

Jak wynika z analiz przeprowadzonych w prognozie, dokonane zmiany w obowiązującym planie stanowią niewielkie uzupełnienia zapisów planu dla terenów dopuszczonych do zabudowy przy istniejących drogach. Są położone poza obszarami chronionymi, jako obszary mające znaczenie dla funkcjonowania środowiska. Ponadto nie przewiduje się kumulacji oddziaływań na środowisko i otoczenie powodowanych przez planowane i istniejące zagospodarowanie terenów.

Analiza ustaleń sporządzonego projektu zmiany planu pozwala na stwierdzenie, że nie wystąpi znaczące oddziaływanie na środowisko, a występujące oddziaływania będą się mieściły w granicach dopuszczonych przepisami odrębnymi wielkościami; nie przewiduje się kumulacji oddziaływań powodowanych przez planowane i istniejące zagospodarowanie terenów.

Jak wynika z analiz przeprowadzonych w prognozie, zakres wprowadzonych ustaleń powoduje, że nie nastąpią żadne zmiany w stosunku do oddziaływań, z którymi należy się liczyć obecnie, przy realizacji ustaleń planu dotychczas obowiązującego (możliwych oddziaływań, ich rodzaju i wielkości).

9. OKREŚLENIE, ANALIZA I OCENA POTENCJALNYCH ZMIAN STANU ŚRODOWISKA W PRZYPADKU BRAKU REALIZACJI PROJEKTOWANEJ ZMIANY PLANU MIEJSCOWEGO

		Tendencja do zmian przy braku realizacji projektowanego planu miejscowego
1	Stan i funkcjonowanie środowiska	<p>Niezależnie od przyjęcia niniejszego projektu planu będą następować zmiany w zagospodarowaniu terenów, wynikające z realizacji obowiązującego planu miejscowego.</p> <p>Największe znaczące oddziaływanie na środowisko będzie wiązać się z realizacją i eksploatacją dróg prowadzących ruch tranzytowy – zmian następujących niezależnie od działań planistycznych gminy.</p> <p>Projekt miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego nie jest też narzędziem regulującym szereg innych zjawisk mogących mieć znaczący wpływ na środowisko, ze względu na brak podstaw prawnych do ich wprowadzenia do ustaleń projektu planu; są one regulowane przez inne ustawy i opracowanie odpowiednich dokumentów/ przepisów należy do kompetencji innych organów - np. dotyczących ochrony wód podziemnych, na podstawie ustawy prawo wodne; brak też faktycznego wpływu projektu planu miejscowego na powstające zjawiska lub zachowania (np. na zwiększenie ruchu drogowego lub niskiej emisji, na przestrzeganie przepisów z zakresu ochrony środowiska w tym na prawidłowe postępowanie ze ściekami i odpadami). Jak wynika z przeprowadzonych analiz, brak przyjęcia zmiany projektowanej zmiany planu będzie mieć skutki:</p> <p>pozytywne dla powierzchni ziemi (wielkości terenów zajętych pod inwestycje), neutralne lub nieznacznie pozytywne, dla:</p> <ul style="list-style-type: none"> - odprowadzenia ścieków do wód powierzchniowych i wód podziemnych oraz powierzchni ziemi, - emisji zanieczyszczeń dla powietrza atmosferycznego, neutralne dla: - stanu powietrza atmosferycznego, - stanu wód powierzchniowych i wód podziemnych, - oddziaływania hałasem, - prowadzenia gospodarki odpadami, - kształtowania się klimatu, - ludzi, - ochrony zabytków, - zmiany ukształtowania terenów, <p>neutralne lub nieznacznie negatywne, dla:</p> <ul style="list-style-type: none"> - różnorodności biologicznej, - roślin i zwierząt, - ochrony krajobrazu.
2	Zasoby środowiska	<p>Teren gminy nie wyróżnia się ze względu na istniejące zasoby naturalne, krajobraz, stan powierzchni ziemi.</p> <p>Projekt planu nie obejmuje udokumentowanych złóż kopalin oraz obszarów i terenów górniczych.</p> <p>Brak realizacji projektowanego planu będzie miał neutralne znaczenie dla ochrony istniejących zasobów naturalnych.</p>
3	Odporność na	Teren gminy cechuje się dobrym stanem środowiska, ze względu na:

	degradację i zdolności do regeneracji	– stosunkowo duże zróżnicowanie środowiska biologicznego, – generalnie brak występowania zagrożeń dla zdrowia ludzi, zwierząt, roślin, – dobre warunki klimatyczne, stosunkowo dobre wskaźniki jakości powietrza, – generalnie niski poziom hałasu, – występowanie dużych zwartych terenów leśnych. Środowisko przyrodnicze wykazuje też stosunkowo duże zdolności do regeneracji. Projekt planu dotyczy niewielkich obszarów, nie wpływa negatywnie na środowisko w większości nie obejmuje terenów najcenniejszych przyrodniczo, nie wpływa negatywnie na w/w elementy środowiska. Brak przyjęcia planu będzie neutralny dla zachowania odporności środowiska na degradację i zdolności do regeneracji.
--	---------------------------------------	--

Po wdrożeniu ustaleń zawartych w projekcie do **pozytywnych** oddziaływań na środowisko należy:

- o utrzymanie terenów i obiektów prawnie chronionych,
- o ochronę przed zmianą użytkowania kompleksów gleb o najwyższej wartości dla produkcji rolnej,
- o wprowadzeniem ochrony zasobów wód podziemnych,

negatywne – brak.

WPŁYW NA POSZCZEGÓLNE KOMPONENTY ŚRODOWISKA

Oddziaływanie na ludzi.

Celem ochrony środowiska jest zachowanie istniejących walorów przyrodniczych, utrzymywanie równowagi przyrodniczej, w przypadku jej naruszenia dążenie do przywrócenia, a także optymalne wykorzystanie zasobów naturalnych dla zrównoważonego rozwoju gminy oraz zapewnienie najkorzystniejszych warunków zdrowotnych jej mieszkańcom.

Realizacja ustaleń projektu nie spowoduje ujemnego wpływu na zdrowie ludzi pod warunkiem respektowania ustalonych odległości zabudowy oraz miejsc przebywania ludzi od istniejących i projektowanych obiektów i sieci infrastruktury technicznej .

Znaczące oddziaływanie na środowisko oznacza również znaczące oddziaływanie na ludzi, tj. ich zdrowie. Przekroczone standardy emisyjne oraz dopuszczalne normy hałasu określone są w przepisach o ochronie środowiska. W wyniku realizacji ustaleń nie przewiduje się przekroczenia tych norm.

Wpływ na hydrosferę

Głównym źródłem zanieczyszczenia wód powierzchniowych i podziemnych są wytwarzane ścieki komunalne, produkcyjne, wody opadowe, spływy powierzchniowe z terenów łąk, pól i dróg oraz „dzikie” zrzuty ścieków do rowów lub gruntu.

Obszar gminy położony jest w zasięgu Głównego Zbiornika Wód Podziemnych w utworach jury środkowej GZWP-325. Ochronie podlegają również obszary w obrębie wyznaczonych stref ochronny bezpośredniej oraz alimentacji ujęć wód podziemnych eksploatowanych dla celów komunalnych. Realizacja nowej zabudowy nie będzie się wiązać z ponadnormatywnym wzrostem zapotrzebowania na wodę oraz ze wzrostem ilości wytwarzanych ścieków sanitarnych.

Głównymi ciekami wodnymi przepływającymi przez teren gminy są rzeki: Liswarta Biała Oksza i Kocinka.

Gmina położona jest w obrębie czwartorzędowych i jurajskich użytkowych poziomów wodonośnych, które stanowią podstawę do zaopatrzenia ludności w wodę. Ze względu na budowę geologiczną (brak izolacji od powierzchni terenu) oraz stopnia antropopresji, występujące na terenie gminy wody podziemne są podatne na zanieczyszczenia. Dotyczy to zarówno wód czwartorzędowego jak również i środkowojurajskiego poziomu wodonośnego występującego w piaskach i piaskowcach kościeliskich (dogger), GZWP-325 Cz-wa. W szczególności na obszarach wskazywanych do wysokiej ochrony wód (OWO).

Z wykonanych badań jakości wód podziemnych, realizowanych w ramach sieci monitoringu regionalnego wynika, iż wody środkowojurajskiego poziomu wodonośnego

(GZWP-325) charakteryzowały się zmienną jakością.

Zanieczyszczenie wód podziemnych związane jest ze sposobem zagospodarowania i użytkowania terenu, w szczególności z nieuporządkowaną gospodarką wodno - ściekową, występowaniem punktowych ognisk zanieczyszczeń oraz działalnością rolniczą. Dotyczy to przede wszystkim miejscowości położonych na terenach wymagających ochrony wód podziemnych (rejon wschodni warstw kościeliskich), na których funkcjonuje sieć wodociągowa a nie ma zorganizowanego w pełni systemu odprowadzania ścieków.

Klimat

Ustalenia *projektu* nie spowodują zmian klimatu lokalnego.

Wpływ na powietrze atmosferyczne

Na stan zanieczyszczenia powietrza atmosferycznego wpływ mają zarówno emitory zlokalizowane na terenie gminy, jak również poza jej granicami. Zmiany stężeń zanieczyszczenia powietrza atmosferycznego zależą od istniejących warunków meteorologicznych, szczególnie kierunków i prędkości wiejących wiatrów, ciśnienia atmosferycznego oraz opadów. Największe znaczenie ma prędkość i kierunek wiatru. Prędkość decyduje bowiem o tempie rozprzestrzeniania się zanieczyszczeń, natomiast kierunek wiatru o trasie ich tranzytu.

System monitoringu stanu zanieczyszczenia powietrza na terenie województwa śląskiego oparty jest na pomiarach stężeń zanieczyszczeń w powietrzu, wykonywanych w punktach pomiarowych wchodzących w skład sieci monitoringu krajowego i regionalnego. Gmina aktualnie położona jest poza zasięgiem badań w obu sieciach monitoringu.

W ogólnym bilansie emisji zanieczyszczeń powietrza w powiecie najwyższy udział stanowił dwutlenek siarki i tlenek węgla. Stan powyższy był porównywalny z latami ubiegłymi.

Stan czystości powietrza atmosferycznego zależy głównie od dwóch rodzajów źródeł zanieczyszczeń:

- emisji z obiektów przemysłowych i energetycznych,
- niskiej emisji lokalnej pochodzącej z palenisk domowych, małych kotłowni, szklarni oraz transportu samochodowego.

Obecnie głównym źródłem zanieczyszczania powietrza na terenie gminy i powiatu jest niska emisja. W ostatnim 10-leciu nastąpił bowiem wyraźny spadek emisji przemysłowych i energetycznych będący rezultatem ograniczenia produkcji przemysłowej oraz wprowadzania inwestycji proekologicznych. Niemniej prawie wszystkie inwestycje i przedsiębiorstwa zlokalizowane na terenie gminy wykorzystują do ogrzewania i produkcji jako paliwo węgiel, a więc paliwo wysokoemisyjne. Do głównych źródeł zanieczyszczeń powietrza atmosferycznego:

- gospodarstwa domowe i szklarnie w wyniku spalania paliw konwencjonalnych,
- kotłownie – zakładów produkcyjno - usługowych oraz obiektów użyteczności publicznej
- komunikacja drogowa,
- substancje odorotwórcze.

Zakładana w projekcie *zmian*, z uwagi na jej charakter nie będzie stanowić źródła emisji zanieczyszczeń do powietrza atmosferycznego.

Niezależnie od powyższego wskazane kierunki rozwoju gminy przewidują stosowanie rodzajów paliw, które maksymalnie ograniczą występowanie niskiej emisji, a tym samym wpłyną na poprawę parametrów jakości powietrza oraz zmniejszą ryzyko wystąpienia zagrożeń dla ludzi oraz flory i fauny. Jednak szybka zmiana sposobu ogrzewania może najprawdopodobniej wystąpić dopiero po doprowadzeniu do gminy gazu sieciowego.

Alternatywą zmniejszenia ilości zanieczyszczeń powietrza jest gazyfikacja gminy.

Stan sanitarny powietrza atmosferycznego ogólnie nie powinien się znacznie pogarszać gdyż na terenie gminy nie planuje się powstawania instalacji przemysłowych mogące być źródłem emisji zanieczyszczeń do powietrza w ilościach mogących zauważalnie pogarszać jakość powietrza.

Wpływ na ukształtowanie powierzchni i litosfery

Ustalenia projektu wpływają na przekształcenia wierzchniej warstwy litosfery i powierzchni ziemi, związane przede wszystkim z pracami ziemnymi, wykonywanymi podczas powstawa-

nia nowych terenów zainwestowania. Oddziaływanie na powierzchnię terenu może wystąpić również w przypadku skażenia gruntu w czasie wystąpienia awarii urządzeń, instalacji lub środków i maszyn transportowych prowadzących prace budowlane lub w czasie eksploatacji w wyniku katastrof lub wypadków z udziałem pojazdów samochodowych przewożących substancje niebezpieczne. Będzie to oddziaływanie o charakterze fizykochemicznym, a nie przekształcenia mechaniczne. W przypadku skażenia działania ratunkowe często wiążą się z osunięciem skażonej warstwy gruntu z określonej miąższości, co okresowo wpływa na zmianę ukształtowania powierzchni ziemi.

Oddziaływanie na florę

Występujące na terenie gminy lasy i zadrzewienia pozostają pod wpływem emitowanych gazów, pyłów oraz związków siarki („kwaśne” deszcze) i azotu pochodzących z emitorów zlokalizowanych poza granicami gminy (terenów przemysłowych i zurbanizowanych). Wpływ emisji głównie SO₂ szczególnie uwidacznia się w lasach państwowych. Aktualnie pozostają one w II-iej strefie średnich uszkodzeń drzewostanów. Dominacja wśród drzewostanów monokultur sosnowych, mało odpornych na zanieczyszczenia zwiększa ryzyko szyszego uszkodzenia drzewostanów.

Na terenie gminy szatę roślinną reprezentują głównie agrocenozy, gruntów ornych, łąk i pastwisk z fragmentami zadrzewień, zakrzewień oraz niewielkie powierzchniowo kompleksy leśne. Pod przyszłe zainwestowanie przeznacza głównie tereny rolne o niewielkiej wartości przyrodniczej, pozbawione cennych florystycznie i faunistycznie siedlisk. Na terenach tych występują miejscami również zbiorowiska roślinności synantropijnej – segetalnej, fragmentarycznie ruderalnej szczególnie na obrzeżach dróg, w miejscach zaniedbanych pól ornych oraz nie użytkowanych rolniczo odłogów. W granicach terenów wskazywanych do zainwestowania nie występują zbiorowiska wymagające ochrony, będące ostojami florystycznymi, faunistycznymi lub stanowiące siedliska występowania chronionych gatunków roślin oraz rozrodu i gniazdowania chronionych gatunków zwierząt.

Oddziaływanie nie ulega zmianie.

Oddziaływanie na faunę

W granicach terenów wskazywanych do zainwestowania nie występują tereny o szczególnej atrakcyjności biologicznej dla ssaków, płazów, gadów i ptaków, stanowiących dla nich bazę pokarmową.

W granicach obszarów wskazywanych do zainwestowania nie gniazdują gatunki zwierząt podlegające ochronie na podstawie Rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 28 września 2004 r. w sprawie gatunków dziko występujących zwierząt objętych ochroną.

Realizacja ustaleń projektu pozostaje bez wpływu na powyższe.

Oddziaływanie na bioróżnorodność

Realizacja ustaleń pozostaje bez wpływu na powyższe.

Wpływ na krajobraz

Realizacja ustaleń planu pozostaje bez wpływu na powyższe.

Gleby

Skałami macierzystymi gleb na terenie powiatu kłobuckiego są w większości utwory piaszczyste i słabogliniaste, na których wytworzyły się gleby lekkie i bardzo lekkie (pseudobielice). Gleby te na terenie gminy zajmują ok. 90,5% powierzchni gruntów ornych. Właściwości fizyko-chemiczne tych gleb sprzyjają ich zakwaszeniu. Zjawisko to jest potęgowane działaniem czynników antropogenicznych, tj. „kwaśne” deszcze, nawożenie gruntów. Zgodnie z przeprowadzonymi badaniami przez Instytut Uprawy, Nawożenia i Gleboznawstwa w Puławach (IUNG) w 1995 r. na terenie gminy najwyższy udział stanowiły gleby bardzo kwaśne - 38,1% o < pH 4,5 w KCl i kwaśne - 61,9% pH 4,5 - 5,5 w KCl. Zakwaszenie gleb powoduje utrudnienia w pobieraniu przez rośliny składników pokarmowych oraz uaktywnienie się toksycznych związków glinu, manganu i żelaza oraz metali ciężkich. Powoduje to zmniejszenie plonów roślin uprawnych oraz pogorszenie jakości uzyskiwanych produktów.

Z wykonanej przez IUNG w Puławach analizy przestrzeni produkcyjnej wynikało, iż na terenie gminy Miedźno występują gleby o naturalnej (0 stopień) i podwyższonej zawartości

metali śladowych (I i II stopień) oraz lokalnie gleby słabo zanieczyszczone (II stopień) w skali od 0 do V.

Zgodnie z klasyfikacją IUNG:

- stopień 0 - stanowią gleby niezanieczyszczone,
- stopień I - stanowią gleby o podwyższonej zawartości metali,
- stopień II - stanowią gleby słabo zanieczyszczone,
- stopień III - stanowią gleby średnio zanieczyszczone,
- stopień IV - stanowią gleby silnie zanieczyszczone,
- stopień V - stanowią gleby bardzo silnie zanieczyszczone.

Zanieczyszczenie gleb jest wynikiem zarówno negatywnych oddziaływań przemysłu jak również uwarunkowań naturalnych, tj. płytkiego zalegania osadów kruszonośnych. Skażenie gleb jest czynnikiem potencjalnie zagrażającym jakości wód podziemnych.

Realizacja obecnych ustaleń planu nie powoduje zmian.

Zasoby naturalne

Gmina nie należy do zasobnych w występowanie kopaliny użytecznych. Projekt nie dotyczy przedmiotowych zagadnień. Większość występujących wyrobisk, z których okresowo pozyskiwano kopaliny podlega samorekultywacji biologicznej. Ponadto na terenie gminy eksploatowane są wody podziemne do celów komunalnych.

Zabytki

Zgodnie z ustaleniami planu projekt pozostaje bez wpływu na walory historyczne i kulturowe.

Dobra materialne

Przesłankę niekorzystnego oddziaływania może stanowić ruch komunikacyjny w stosunku do obiektów usytuowanych w odległościach mniejszych niż przewidują to przepisy szczególne. Z charakteru ruchu komunikacyjnego wynika, że może on powodować niekorzystne oddziaływanie na obiekty budowlane, a także wpływać na pogorszenie komfortu zamieszkania. Ten charakter oddziaływania z natury swej występuje okresowo w mniejszym lub większym natężeniu. Potencjalnym zabezpieczeniem jest zastosowanie w przypadkach koniecznych zmian w organizacji ruchu, ekranów akustycznych trwałych lub z roślin zimozielonych oraz usytuowanie nowej zabudowy w odległościach zabezpieczających przed niekorzystnymi oddziaływaniami ruchu samochodowego (hałas, emisje zanieczyszczeń).

Niekorzystne oddziaływanie dla obiektów stałego pobytu ludzi mogą stanowić linie elektroenergetyczne oraz urządzenia wytwarzające energię z odnawialnych źródeł energii, w przypadku lokalizacji tych obiektów w zasięgu ich stref oddziaływania.

Potencjalne znaczące oddziaływanie na dobra materialne może wystąpić również w przypadku lokalizacji działalności produkcyjnej lub usługowej nie spełniających wymaganych parametrów jakości środowiska.

Projekt planu pozostaje bez wpływu na powyższe.

Emisja hałasu

Istotnym czynnikiem mającym wpływ na degradację środowiska oraz będącym źródłem uciążliwości dla znacznej części mieszkańców jest hałas.

Do podstawowych źródeł uciążliwości akustycznej dla środowiska należą generalnie: ruch drogowy i kolejowy, prowadzona działalność przemysłowa i usługowa, szczególnie zlokalizowana w obrębie zabudowy mieszkaniowej. Wśród występujących źródeł hałasu głównym źródłem hałasu na terenie gminy jest hałas komunikacyjny.

Wzrost liczby pojazdów osobowych i ciężarowych, wzmożony ruch tranzytowy powoduje wzrost natężenia hałasu w środowisku zabudowy mieszkaniowej zlokalizowanej w bezpośrednim sąsiedztwie dróg o wysokim natężeniu ruchu pojazdów.

Na terenie gminy głównym źródłem hałasu komunikacyjnego jest droga krajowa nr 43 Częstochowa – Wieluń. Dominującym źródłem hałasu szczególnie w porze nocnej są pojazdy ciężarowe oraz osobowe, rozwijające prędkości powyżej 90 km/h. W związku z tym, iż teren powiatu kłobuckiego nie został objęty pomiarami hałasu prowadzonymi w ramach cyklu 5-letniego w stałych punktach pomiarowych wzdłuż głównych ciągów komunikacyjnych województwa trudno jest ustalić rzeczywistą uciążliwość akustyczną ruchu komunikacyjnego odbywającego się na w/w drodze dla terenów położonych w jej otoczeniu.

Projekt planu pozostaje bez wpływu na powyższe.

Promieniowanie elektromagnetyczne

Źródłem promieniowania są linie elektromagnetyczne wysokich napięć, których strefy oddziaływania promieniowania elektromagnetycznego stanowią ograniczenia dla zainwestowania terenów położonych w ich zasięgu. Źródłem promieniowania jest sieć telefonii komórkowej.

Przy zachowaniu procedury wymaganej przez polskie przepisy, dotyczącej wymagań, jakie musi spełniać instalacja sieci bazowej telefonii komórkowej, ich oddziaływanie nie ma większego wpływu na środowisko i zdrowie społeczeństwa.

Projekt planu pozostaje bez wpływu na powyższe.

Zagrożenia powodziowe

Na terenie gminy występują tereny zalewowe, które miejscami obejmują tereny zabudowy mieszkaniowej. Z map zagrożenia powodziowego opracowanych przez Prezesa KZGW dla zlewni górnej Warty wynika, iż w obrębie doliny rzeki Liswarty znaczną powierzchnię zajmują obszary szczególnego zagrożenia powodzią.

Również w obrębie doliny rzeki Białej Okszy i Kocinki występują tereny narażone potencjalnie na zalanie przy wezbraniu większych wód opadowych.

Zgodnie z obowiązującymi aktami prawnymi na terenach szczególnego zagrożenia powodziowego występują ograniczenia w zakresie sposobu ich użytkowania i zagospodarowania.

Projekt planu pozostaje bez wpływu na powyższe.

10. PRZEDSTAWIENIE ROZWIĄZAŃ MAJĄCYCH NA CELU ZAPOBIEGANIE, OGRANICZANIE LUB KOMPENSACJĘ PRZYRODNICZĄ NEGATYWNYCH ODDZIAŁYWAŃ NA ŚRODOWISKO MOGĄCYCH BYĆ REZULTATEM REALIZACJI PROJEKTOWANEGO PLANU, W TYM NA CELE I PRZEDMIOT OCHRONY OBSZARU NATURA 2000 ORAZ INTEGRALNOŚĆ TEGO OBSZARU

W granicach gminy nie występują obszary NATURA 2000. Zakres zmian planu nie daje żadnych podstaw do obaw, aby znaczące oddziaływania na środowisko spowodowane w wyniku ich realizacji, mogło mieć jakikolwiek wpływ na cele i przedmiot ochrony wyznaczonych w sąsiedztwie obszarów NATURA 2000, a także na ich integralność.

Ze względu na skalę wprowadzonych zmian w obowiązującym planie nie wymagane jest wprowadzenie odrębnych zapisów dotyczących kompensacji przyrodniczej. Podstawowym działaniem kompensacyjnym mających na celu wyrównanie szkód wynikających z zajęcia gruntów pod inwestycje (w skali całej gminy), będzie prowadzenie równoległe obok realizacji inwestycji na terenach dopuszczonych do zabudowy, zalesienia terenów nieprzydatnych do prowadzenia produkcji rolniczej.

11. PRZEDSTAWIENIE – Z UWZGLĘDNIENIEM CELÓW I GEOGRAFICZNEGO ZASIĘGU PROJEKTOWANEGO PLANU MIEJSCOWEGO, UWARUNKOWAŃ ORAZ CELÓW I PRZEDMIOTU OCHRONY OBSZARU NATURA 2000 ORAZ INTEGRALNOŚĆ TEGO OBSZARU – WYJAŚNIENIA BRAKU ROZWIĄZAŃ ALTERNATYWNYCH

W granicach gminy, nie występują obszary NATURA 2000.

Zakres wprowadzonych projektem planu zmian nie daje żadnych podstaw do obaw, aby znaczące oddziaływania na środowisko spowodowane w wyniku ich realizacji mogło mieć jakikolwiek wpływ na:

- cele i przedmiot ochrony obszarów NATURA 2000, a także na ich integralność,
- możliwość migracji zwierząt i funkcjonowanie korytarzy ekologicznych, w tym korytarzy migracji ptaków oraz ssaków kopytnych i drapieżnych, a także krajowego korytarza spójności obszarów chronionych.

Sporządzony projekt zmiany planu jest spójny ze studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy - opracowanym wyprzedzająco, przed sporządzeniem projektu planu będącego przedmiotem niniejszej prognozy. Przeprowadzone analizy wykazały, że proponowane zmiany - w stosunku do ustaleń obowiązującego planu -

są neutralne. Skala zmian w sporządzonym projekcie planu, znacząco ogranicza możliwość przedstawienia rozwiązań alternatywnych; miałyby one charakter formalny, nie mający faktycznie żadnego znaczenia dla ochrony środowiska. Analizując wprowadzone w projekcie planu rozwiązania pod kątem ochrony środowiska, trudno wskazywać na inne, które przy uwzględnieniu celów sporządzonych zmian w planie mogłyby sprzyjać w większym stopniu ochronie środowiska i mogły być ekonomicznie uzasadnione

Projektowane zmiany użytkowania terenu wpisują się w określone w „Studium...” kierunki zagospodarowania przestrzennego dlatego nie występują przesłanki do określenia alternatywnych kierunków rozwoju gminy.

W prognozie poddano analizie i ocenie przyszłe zamierzenia inwestycyjne na terenie gminy i na tej podstawie określono czy i ewentualnie w jakim zakresie zamierzenia te mogą niekorzystnie oddziaływać na poszczególne elementy środowiska.

Przy opracowaniu Prognozy oddziaływania na środowisko - aby w pełni ocenić czy poddawany prognozie dokument zawiera elementy zapewniające ochronę środowiska kierujące się zasadą zrównoważonego rozwoju zbadano zależność od dokumentów strategicznych wyższego szczebla (wspólnotowych, krajowych, wojewódzkich).

Wykazano, że żadne z proponowanych działań nie ma znaczącego, negatywnego oddziaływania na środowisko.

Przyjęte zmiany mają jedynie znaczenie lokalne, nie dotyczą realizacji inwestycji, które spowodowałyby znaczące oddziaływanie na tereny sąsiadujące lub na środowisko.

Sporządzając niniejszy, jako podstawowe kryterium wprowadzenia poszczególnych ustaleń przyjęto zrównoważony rozwój gminy, ze szczególnym zwróceniem uwagi na ochronę terenów cennych przyrodniczo.

W obecnym stanie prawnym podstawową rolę w ochronie środowiska w tym zakresie jest przestrzeganie przepisów z tego zakresu na etapie budowy i użytkowania obiektów budowlanych oraz konsekwentna realizacja ustanowionych programów z zakresu ochrony środowiska.

12. PROPOZYCJE DOTYCZĄCE PRZEWIDYWANYCH METOD ANALIZY SKUTKÓW REALIZACJI POSTANOWIEŃ PROJEKTOWANEGO PLANU ORAZ CZĘSTOTLIWOŚCI JEJ PRZEPROWADZENIA

Obecnie sporządzony projekt zmiany planu stanowi uzupełnienie dotychczasowych dokumentów planistycznych gminy.

Zgodnie z art. 33 ust.1 Ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, wójt gminy zobowiązany jest dokonywać analizy zmian w zagospodarowaniu przestrzennym gminy, w celu dokonania oceny aktualności studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego oraz planów miejscowych. Wyniki tej analizy są przedstawiane co najmniej raz w kadencji radzie gminy (co najmniej raz na 4 lata). Biorąc pod uwagę zakładany długookresowy czas realizacji planów miejscowych, monitorowanie przez władze gminy jego skutków realizacji zgodnie z zasadami przyjętymi w art. 33 ust.1 ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym jest wystarczające. Przedmiotem takich analiz powinna być ocena bieżącego wykorzystania przestrzeni pod kątem przeznaczenia ustalonego w obowiązującym planie, w tym: ilości wydanych pozwoleń na budowę, powierzchni ulegających przekształceniu/zabudowie oraz ilości i miejscu zrealizowanych inwestycji mogących mieć znaczący wpływ na środowisko.

13. INFORMACJE O MOŻLIWYM TRANSGRANICZNYM ODDZIAŁYWANIU NA ŚRODOWISKO

Zakres zmian wprowadzonych w sporządzonym projekcie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego nie daje żadnych podstaw do obaw, aby znaczące oddziaływanie na środowisko spowodowane w wyniku jego realizacji mogło w jakikolwiek sposób powodować transgraniczne oddziaływanie na środowisko.

14. OKREŚLENIE, ANALIZA I OCENA CELÓW OCHRONY ŚRODOWISKA USTANOWIONYCH NA SZCZEBLU MIĘDZYNARODOWYM, WSPÓLNOTOWYM I KRAJOWYM, ISTOTNYCH Z PUNKTU WIDZENIA PROJEKTOWANEGO PLANU ORAZ SPOSOBÓW, W JAKICH TE CELE I INNE PROBLEMY ŚRODOWISKA

ZOSTAŁY UWZGLĘDNIONE PODCZAS SPORZĄDZANIA PLANU

Zakres zmian wprowadzonych w projekcie zmiany planu w znacznym stopniu ogranicza jego znaczenie, ze względu na ustanowione na szczeblu międzynarodowym, wspólnotowym i krajowym cele ochrony środowiska. Przepisy prawa polskiego z zakresu ochrony środowiska na bieżąco implementują przepisy ustanowione na szczeblu międzynarodowym i wspólnotowym. Niniejszy projekt zmiany planu jest sporządzony zgodnie z obowiązującymi przepisami z zakresu ochrony środowiska; w trakcie prowadzonej procedury przeprowadzono postępowanie związane ze sporządzeniem strategicznej oceny oddziaływania na środowisko oraz umożliwiono udział społeczeństwa w opracowaniu projektu planu.

Obowiązek rozważania możliwości transgranicznego oddziaływania na środowisko planowanych przedsięwzięć, wynika z Konwencji o ocenach oddziaływania na środowisko, w kontekście transgranicznym, sporządzonej w Espoo dnia 25 lutego 1991 roku oraz z ustawy Prawo Ochrony Środowiska. Specjalnej analizie powinny podlegać inwestycje zlokalizowane blisko granic państwa, a także te realizowane dalej, ale ze względu na rozmiar przedsięwzięcia mogące powodować znaczące emisje lub zmiany w środowisku.

Gmina nie jest położona w obszarze przygranicznym a realizacja planu nie powoduje żadnych konsekwencji dla ewentualnych skutków środowiskowych, których charakter mógłby posiadać znaczenie transgraniczne. Skala przedsięwzięć zaproponowanych do realizacji ma charakter regionalny i ewentualne negatywne oddziaływanie tych przedsięwzięć, będzie miało zasięg lokalny. Na etapie Prognozy stwierdzono, że realizacja planu nie wskazuje możliwości negatywnego transgranicznego oddziaływania na środowisko, mogące objąć terytorium innych państw.

Ochrona środowiska na szczeblu międzynarodowym, wspólnotowym realizowana jest w Polsce głównie poprzez odpowiednie akty prawne, tj. ustawy i rozporządzenia. Cele ochrony środowiska na szczeblu krajowym określone zostały w Polityce Ekologicznej Państwa na lata 2009 - 2012 z perspektywą do 2016 r. W ramach Polityki Ekologicznej Państwa za istotny w planowaniu przestrzennym należy uznać kierunek ekologiczny. W rozumieniu ustaleń tego dokumentu kształtowanie przestrzeni winno odbywać się w sposób umożliwiający zachowanie zarówno ładu przestrzennego jak również pozwalający na racjonalną gospodarkę zasobami przyrody.

Również Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej (art. 5) zapewnia ochronę środowiska, kierując się zasadą zrównoważonego rozwoju.

15. STRESZCZENIE W JĘZYKU NIESPECJALISTYCZNYM

Teren gminy cechuje się dobrym stanem środowiska. Cenne obiekty i obszary przyrodnicze są chronione w stopniu wystarczającym. Środowisko przyrodnicze na terenie gminy wykazuje też stosunkowo duże zdolności do regeneracji. Sprzyja temu przede wszystkim duża lesistość i dobre warunki klimatyczne. Najbardziej narażone na degradację są tereny silnie zurbanizowane, nieskanalizowane, z występującą tzw. niską emisją oraz tereny położone wzdłuż dróg komunikacyjnych o dużym natężeniu ruchu.

Podstawowym zagrożeniem dla środowiska przyrodniczego jest możliwość pogorszenia czystości wód podziemnych i powierzchniowych wskutek braku skanalizowania części terenów zabudowanych oraz występujące zanieczyszczenie powietrza wywołane lokalną emisją ze źródeł komunikacyjnych wzdłuż dróg oraz tzw. niską emisją związaną ze spalaniem węgla i paliw niskiej jakości w kotłowniach i paleniskach indywidualnych. W najbliższych latach należy się liczyć też ze zwiększonym oddziaływaniem hałasu wzdłuż innych dróg prowadzących ruch tranzytowy.

Przeprowadzona ocena jakościowych cech środowiska przyrodniczego pozwala na stwierdzenie, że środowisko przyrodnicze gminy sprzyja realizacji ustaleń sporządzonego projektu planu.

Sporządzony projekt planu:

- 1) obejmuje obszar położony w granicach administracyjnych gminy Opatów, w miejscowości Opatów, i ma na celu dokonanie zmiany obowiązującego planu poprzez poszerzenie zapisów umożliwiających realizację PSZOK,

- 2) obejmuje obszary położone poza granicami ustanowionych prawnie form ochrony przyrody,
- 3) obszary objęte planem nie są narażone na występowanie ograniczeń i uciążliwości wykluczających możliwość dokonania zamierzonych w projekcie planu zmian,
- 4) nie ogranicza możliwości migracji zwierząt i funkcjonowanie korytarzy ekologicznych, a w szczególności korytarzy migracji ptaków oraz ssaków kopytnych i drapieżnych, a także krajowego korytarza spójności obszarów chronionych,
- 5) nie ma znaczenia dla terenów czynnych przyrodniczo oraz na możliwości utrzymania lub poprawy systemu terenów zieleni,
- 6) zapewnia możliwość ochrony walorów krajobrazowo - kulturowych gminy,
- 7) dostosowuje funkcję poszczególnych terenów do występujących (mogących wystąpić) uciążliwości.

Przyjęte w projekcie planu rozwiązania nie ingerują niekorzystnie w istniejące uwarunkowania środowiska przyrodniczego i kulturowego. Umożliwią zrównoważony rozwój gminy, bez ingerencji w szczególnie cenne elementy środowiska przyrodniczego.

Analiza ustaleń sporządzonego projektu planu pozwala na stwierdzenie, że jego realizacja nie spowoduje znaczącego oddziaływania na środowisko, a występujące oddziaływania będą nieznaczne i będą się mieściły w granicach dopuszczonych przepisami odrębnymi wielkościami.

Jak wynika z przeprowadzonych analiz, zakres wprowadzonych w sporządzonym obecnie projekcie planu zmian w stosunku do planu zmienianego powoduje, że nie nastąpią zmiany w stosunku do oddziaływań, z którymi należy się liczyć obecnie, przy realizacji ustaleń planu dotychczas obowiązującego (możliwych oddziaływań, ich rodzaju i wielkości).

Podstawą opracowania prognozy oddziaływania na środowisko jest ustawa o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz ocenach oddziaływania na środowisko. Ustawa ta określa również szczegółowy zakres opracowywanej prognozy (art. 51 ust. 2 oraz art. 52 ust. 1 i 2).

Przedmiotem niniejszej „prognozy” jest identyfikacja, analiza oraz ocena skutków wpływu na środowisko ustaleń zawartych w projekcie planu sporządzonym dla gminy Opatów. Ponadto „prognoza” ma również na celu przedstawienie rozwiązań lub działań istotnych dla zapobiegania lub ograniczania oddziaływań jakie mogą wyniknąć w trakcie realizacji ustaleń określonych w projekcie planu.

Z oceny stanu i funkcjonowania środowiska wynika, iż na terenie gminy:

- środowisko przyrodnicze zostało przekształcone głównie w związku z zainwestowaniem terenów w wyniku realizacji zabudowy mieszkaniowej, produkcyjnej, infrastruktury technicznej, komunikacyjnej oraz melioracyjnej,
- wśród obiektów związanych z działalnością gospodarczą dominują drobne obiekty produkcyjno - usługowe oraz usługowe, które nie powodują znaczących negatywnych oddziaływań na środowisko,
- nie występują siedliska i gatunki chronione na mocy Dyrektywy Rady 79/409/EWG z dnia 2 kwietnia 1979 r. w sprawie ochrony dzikiego ptactwa, w ramach której zostały wytypowane na terenie Polski ostoje ptactwa
- nie występują obszary przeznaczone do ochrony – ostoje Natura 2000 oraz ostoje CORINE.

Z oceny istniejących uwarunkowań wynika, iż na terenie gminy za istotne problemy w zakresie ochrony środowiska należy uznać:

- zachowanie oraz ochronę przed przekształceniem, dewastacją lub degradacją terenów o walorach krajobrazowo - przyrodniczych decydujących o bioróżnorodności obszaru oraz powiązaniach ekologicznych gminy z terenami ościennymi,
- zwiększenie powierzchni terenów decydujących o różnorodności przyrodniczej obszaru w szczególności terenów leśnych,
- ochronę jakości wód podziemnych przed zanieczyszczeniem na obszarach wskazywanych do wysokiej ochrony wód oraz obszarów pozostających w zasięgu alimentacji eksploatowanych ujęć wód podziemnych,
- ochronę terenów rolniczej przestrzeni produkcyjnej oraz lasów przed zmianą istniejącego sposobu użytkowania,
- poprawę stanu czystości wód powierzchniowych,
- ochronę dolin rzecznych przed zainwestowaniem obiektami niezwiązanymi

z gospodarką wodną i ochroną przeciwpowodziową,

- występowanie zainwestowania na terenach położonych w zasięgu stref szczególnego zagrożenia powodzią (terenów zalewowych) wyznaczonych przez RZGW w Poznaniu,
- respektowanie odległości zabudowy od obiektów i sieci infrastruktury technicznej, określonych w przepisach szczególnych.

Sporządzony projekt zmiany planu:

- uwzględnia ustanowione prawnie formy ochrony środowiska i w sposób prawidłowy adaptuje zasady ochrony tych terenów;
- zachowuje istniejące, najcenniejsze tereny przyrodnicze, w tym tereny leśne i doliny rzeczne;
- zapewnia możliwość ochrony walorów krajobrazowo-kulturowych gminy oraz ochronę tych elementów cennych przyrodniczo, które do tej pory były nie chronione;
- dostosowuje funkcję poszczególnych terenów do występujących (mogących wystąpić) uciążliwości.

Przyjęte rozwiązania nie ingerują niekorzystnie w istniejące uwarunkowania środowiska przyrodniczego i kulturowego. Umożliwią zrównoważony rozwój gminy, bez ingerencji w szczególnie cenne elementy środowiska przyrodniczego.

16. WYKAZ WYKORZYSTANYCH MATERIAŁÓW

Opracowanie wykonano na podstawie szczegółowej analizy materiałów kartograficznych, studialnych, planistycznych i wizji terenowych. Zgromadzono wszelkie dostępne dokumenty charakteryzujące poszczególne elementy środowiska dla terenów gminy, w tym szczególnie dotyczące terenów objętych projektem planu:

- Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Śląskiego 2020+ - uchwała nr V/26/2/2016 Sejmiku Województwa Śląskiego z dnia 29 sierpnia 2016 r. (Dz.Urz. Woj. Śląskiego z 2016 r. poz.4619)
- Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Opatów
- Uproszczony plan urządzenia lasu
- Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 18 października 2016 r. w sprawie Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry (Dz. U. z 2016 r. poz. 1967)
- Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 18 października 2016 r. w sprawie przyjęcia Planu zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Odry (Dz .U. z 2016 r. poz. 1938)
- Program ochrony powietrza dla terenu województwa śląskiego mającego na celu osiągnięcie poziomów dopuszczalnych substancji w powietrzu oraz pułapu stężenia ekspozycji, uchwała nr IV/57/3/2014 Sejmiku Województwa Śląskiego z dnia 1 grudnia 2014 r. (Dz. Urz. Woj. Śląskiego z 2014 r. poz. 6275)
- Program ochrony środowiska przed hałasem dla województwa śląskiego do roku 2018 dla terenów poza aglomeracjami, położonych wzdłuż odcinków dróg o natężeniu ruchu powyżej 3 000 000 pojazdów rocznie i odcinków linii kolejowych o natężeniu ruchu powyżej 30 000 pociągów rocznie, uchwała Nr V/15/2015 Sejmiku Województwa Śląskiego z dnia 16 listopada 2015 r. (Dz. Urz. Województwa Śląskiego z 2015r. poz.5949)
- Akty ustanawiające i chroniące formy ochrony przyrody w granicach gminy Herby (park krajobrazowy, rezerваты przyrody, użytki ekologiczne, pomniki przyrody, obszary Natura 2000)
- Informacje i raporty o stanie środowiska dostępne na stronach internetowych poszczególnych organów i instytucji, w tym: Wojewódzkiej Inspekcji Ochrony Środowiska w Katowicach, Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Katowicach, Krajowego Zarządu Gospodarki Wodnej, Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Poznaniu, Państwowego Instytutu Geologicznego w Warszawie, Ministerstwa Ochrony Środowiska, Urzędu Marszałkowskiego w Katowicach
- Decyzje i opracowania związane z ochroną środowiska będące w zasobach archiwalnych gminy (w tym dotyczące: wyłączeń z produkcji rolnej, pozwoleń wodno-prawnych, opracowań hydrogeologicznych, ekofizjograficznych, prognoz i ocen oddziaływania na środowisko)

- Mapy zagrożenia powodziowego opracowane przez Prezesa Krajowego Zarządu Gospodarki Wodnej w Poznaniu
- Ewidencja gruntów – mapy w skali 1:2000
- Mapy glebowo–rolnicze, skala 1:5000
- Mapa hydrograficzna, skala 1:50000 (Główny Geodeta Kraju 1999 r.)
- Mapa sozologiczna, skala 1:50000 (Główny Geodeta Kraju 1997 r.)